

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

**Katedra sociologie, andragogiky a kulturní
antropologie**

OPATROVNICTVÍ OSOB OMEZENÝCH VE SVÉPŘÁVNOSTI

GUARDIANSHIP OF PERSONS RESTRICTED IN LEGAL
CAPACITY

Bakalářská práce

Lenka Provazníková

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.**

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem tuto závěrečnou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem při jejím zpracování použila.

V České Třebové 23. 11. 2016

.....
Lenka Provazníková

Poděkování

Děkuji PhDr. Evě Klimentové za odborné vedení práce, ochotu a pomoc při zpracování této práce. Také mé díky patří Bc. Josefu Šimerdovi za odborné a věcné připomínky. Zároveň bych ráda poděkovala mé rodině za velkou trpělivost a podporu.

OBSAH

Úvod.....	5
1 SVÉPRÁVNOST.....	7
OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI.....	8
1.1.1 SOUDNÍ ŘÍZENÍ O SVÉPRÁVNOSTI.....	10
1.1.2 OPRÁVNĚNÍ STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ V ŘÍZENÍ O OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI.....	13
2 PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PŘI NARUŠENÍ SCHOPNOSTI ZLETILÉHO PRÁVNĚ JEDNAT 16	
PŘEDBĚŽNÉ PROHLÁŠENÍ.....	16
NÁPOMOC PŘI ROZHODOVÁNÍ.....	17
ZASTOUPENÍ ČLENEM DOMÁCNOSTI.....	18
3 OPATROVNICTVÍ A OPATROVNÍK.....	20
POSTUP SOUDU PŘI USTANOVENÍ OPATROVNÍKA.....	22
TYPY OPATROVNÍKŮ.....	23
TYPY OPATROVNICTVÍ.....	25
OPATROVNICKÁ RADA.....	26
4 POVINNOSTI OPATROVNÍKA.....	29
PRAKTICKÉ ČINNOSTI OPATROVNÍKA.....	29
POVINNOSTI PRO VÝKON OPATROVNICTVÍ DLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU	30
5 STANOVENÍ EMPIRICKÉHO VÝZKUMU.....	34
VÝZKUMNÉ CÍLE A OTÁZKY.....	34
VÝZKUMNÁ STRATEGIE A TECHNIKA VÝZKUMU.....	34
CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU.....	36
PŘEDVÝZKUM.....	37
VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	37
SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	51
ZÁVĚR.....	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	57
ANOTACE.....	59
PŘÍLOHY.....	61

ÚVOD

S opatrovnictvím jsem se v minulosti setkala pouze v rámci studia na vyšší odborné škole. Můj prvotní osobní kontakt s osobami omezenými ve svéprávnosti proběhl až tehdy, když jsem nastoupila na stáž na odbor sociálních věcí městského úřadu v Rychnově nad Kněžnou, kde nyní pracuji. V tehdejší době vykonávali opatrovnictví dva pracovníci, kteří byli opatrovnictvím soudem pověřeni jako fyzické osoby. Po mém nástupu do práce již pověření opatrovnictvím přešlo na místní samosprávu a opatrovníkem bylo stanoveno město, kdy starosta pověřil výkonem opatrovnické činnosti konkrétní pracovníky našeho odboru, mimo jiné i mě. Na našem odboru jsme pověřeni vždy dva pracovníci k jedné osobě, v rámci zastupitelnosti. V současné době vykonávám funkci tzv. veřejného opatrovníka již třetím rokem. Vzhledem k tomu, že zákon o výkonu opatrovnictví je stále v přípravách, čerpala jsem při nástupu do funkce informace z tehdy platného občanského zákoníku, ze zkušeností od kolegů a absolvováním odborných školení. Jak moc je tato funkce zavazující nejen vůči osobě omezené ve svéprávnosti, ale i vůči soudu vykonávajícím nad opatrovnictvím dohled a kontrolu, jsem zjišťovala postupně až v průběhu samotného výkonu, kdy se člověk řídí především konkrétním rozhodnutím soudu ve věci opatrovnictví daného člověka, kterého zastupuje. Při pracovních setkáních jsem postupně zjišťovala, že pohled na výkon veřejného pracovníka se v některých situacích liší a pracovníci, kteří jej vykonávají, mohou sice čerpat ze zkušeností od služebně starších kolegů či z občanského zákoníku, ale pevná pravidla nenaleznou bohužel v žádné metodice.

Rámcová pravidla a povinnosti pro výkon opatrovnické funkce vzešla s účinností nového občanského zákoníku platného od roku 2014. Zde jsou mimo jiné vymezeny i povinnosti opatrovníka, na které bych se chtěla v rámci teoretické části této práce zaměřit. Po novele občanského zákoníku již nemůže být žádný člověk zcela zbaven svéprávnosti. V rámci právních úprav také vznikly nové instituty, které by měly předcházet samotnému omezení svéprávnosti. Proces, kdy soud může omezit člověka ve

svéprávnosti, také ve své práci zmapuji, zároveň vysvětlím jednotlivé instituty, které by měly předcházet omezení svéprávnosti, jako je zastoupení členem domácnosti, nápomoc při rozhodování apod. Pro výkon opatrovníka musí fyzická osoba splňovat určitá kritéria a ta chci ve své práci rovněž vymežit.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjištění, do jaké míry dochází při výkonu veřejného opatrovnictví k naplňování povinností opatrovníka plynoucích ze současné podoby občanského zákoníku. V návaznosti na výše uvedené identifikuji možné bariéry výkonu sledované opatrovnické role.

Záměrem empirického zkoumání je získat relevantní informace od veřejných opatrovníků, kteří vykonávají opatrovnictví osobám omezeným ve svéprávnosti. Sběr informací bude zaměřen především na získání informací o rozsahu naplňování povinností veřejných opatrovníků plynoucích z občanského zákoníku a na identifikaci bariér bránících v naplňování těchto povinností z pohledu pracovníků vykonávajících veřejné opatrovnictví.

1 SVÉPRÁVNOST

V první kapitole blíže vysvětlím pojem svéprávnost. Jakým způsobem ji člověk získá a z jakých důvodů ji soud může člověku omezit, zde se zaměřím na průběh soudního řízení, při kterém se svéprávnost člověka omezuje. Vymeším rozdíl mezi svéprávností a právní osobností. Ve stručnosti popíši náležitosti návrhu, kterým může být řízení o svéprávnosti zahájeno.

„Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat)“ Zákon č.89/2012 Sb., §15, Nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také “NOZ”)

Právní osobnost

Právní osobnost znamená způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. Každý člověk má vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž je považován za osobnost (§19 NOZ).

Způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti má tedy člověk od narození do své smrti. Právní osobnosti se nikdo nemůže vzdát. Zákonem jsou stanoveny meze pro uplatňování přirozených práv a způsob jejich ochrany (§16 NOZ).

Nabytí svéprávnosti

Člověk dosáhne plné svéprávnosti v okamžiku dovršení zletilosti, tj. po dovršení 18 roku věku (§30, odst. 1 NOZ). Svěprávnost lze také získat před dosažením zletilosti. A to buď uzavřením manželství, nebo přiznáním svéprávnosti (§30, odst. 2 NOZ). Soud přizná svéprávnost nezletilému, pokud on sám navrhne, aby mu ji soud přiznal. Tomuto návrhu soud vyhoví, jestliže nezletilý dosáhl věku šestnácti let, pakliže s návrhem souhlasí zákonný zástupce nezletilého a pokud je osvědčena schopnost nezletilého sám se živit a obstarat si své záležitosti (§37, odst. 1 NOZ). Tento návrh může podat i zákonný zástupce nezletilého, soud jej schválí za splnění podmínek v předchozí větě a se souhlasem nezletilého (§37, odst. 2 NOZ).

Nabýt svéprávnost před dosažením zletilosti je také možné uzavřením manželství. Nezletilé osobě může soud povolit uzavření manželství, pokud dosáhla šestnácti let věku a jsou-li pro to důležité důvody (§672 NOZ). Posouzení důležitosti daných důvodů je pouze na úvaze soudu, zákon však důležité důvody nijak nevymezuje. Judikatura za důležité důvody k uzavření manželství považuje důvody mající nejen význam z hlediska osobních zájmů snoubenců, ale odpovídají i zájmům společnosti. Obecně je za důležitý důvod považováno především těhotenství snoubenky. To však samo o sobě nestačí k vyslovení souhlasu soudu. Ten zkoumá i další skutečnosti, jako je duševní a tělesná vyspělost snoubenců, jejich přístup k životu, povahové vlastnosti apod. (Novotný et al., 2014, s. 22-23). Svěprávnost získaná uzavřením manželství nezaniká spolu se zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné (§30, odst. 2 NOZ). Svěprávnosti se nemůže nikdo vzdát a to ani částečně (§16 NOZ).

1.1 Omezení svéprávnosti

„Má se za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat“ (§4, odst. 1 NOZ).

V každodenním životě se často setkáváme s lidmi, kteří nejsou schopni rozpoznat důsledky svého jednání především pro svůj zdravotní stav. Svým jednáním mohou sobě, ale často také rodině a blízkým osobám či společnosti jako celku, způsobit újmu nemalého rozsahu (Benešová, 2014 str. 13). Aby již nedocházelo k takovým situacím, může soud přistoupit k omezení svéprávnosti jedince, avšak vždy musí nejdříve zjistit, zda není možné využít mírnějších opatření (zastoupení členem domácnosti apod.), o kterých bude pojednááno v dalším textu. Použití mírnějších opatření nebo omezení svéprávnosti mají za cíl posílit ochranu práv a zájmů výše zmiňovaných osob.

Podle dřívějšího znění občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. občanský zákoník ve znění platném do 31. 12. 2013 bylo možné člověka zcela zbavit svéprávnosti (tehdejší terminologií způsobilosti k právním úkonům). Od

účinnosti nového občanského zákoníku již tento úkon není možný. Dle nového znění NOZ lze člověka pouze omezit ve svéprávnosti, kdy soud v rozsudku přesně vymezí, ke kterým právním jednáním je daná osoba omezovaná ve svéprávnosti ještě oprávněna a ke kterým už nikoliv. Rozsudek o omezení svéprávnosti člověka nezbavuje práva jednat v běžných záležitostech každodenního života (např. nákup oblečení, potravin v obchodě, jízda hromadnou dopravou) (§64 NOZ).

O omezení svéprávnosti vždy rozhoduje soud. K samotnému omezení svéprávnosti je možné přistoupit pouze v zájmu daného člověka, kterého se to týká. Což znamená, že toto opatření musí být pro člověka prokazatelně přínosné a výhody daného opatření převažují nad nevýhodami. Zájem omezovaného člověka je jediným důvodem k tomu, aby opatření omezení svéprávnosti mohlo být využito (MVCR, 2015, s. 9, [online]).

Soud při soudním jednání o omezování svéprávnosti musí daného člověka shlédnout, v plné míře uznat jeho práva a osobní jedinečnost. Zároveň musí být důkladně vzaty v úvahu nejen rozsah, ale i stupeň neschopnosti člověka obstarat si vlastní záležitosti. Soud omezí člověka ve svéprávnosti v případě, kdy by mu jinak hrozila závažná újma a nepostačí-li vzhledem k jeho zájmům mírnější instituty, opatření, jako je např. zastoupení členem domácnosti (§55 NOZ).

Při procesu posouzení svéprávnosti jedince musí soud vyvinout dostatečné úsilí, aby zjistil názor člověka, o jehož svéprávnosti se jedná. Při zjišťování tohoto názoru musí použít takového způsobu dorozumívání, jež si člověk zvolil (§56 NOZ). Např. znakový jazyk, alternativní jazyk. Zde zákon vychází z čl. 21 písm. b) Úmluvy, v níž se ČR zavazuje umožnit a uznávat osobám se zdravotním postižením využití všech prostředků, způsobů, ale i formátů komunikace dle jejich vlastní volby při úředních jednáních (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (2006), v ČR publikována pod č. 10/2010 Sb. m. s.).

Soud může omezit svéprávnost člověka v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu¹, která není jen přechodná, schopen právně jednat, a vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil (§57 NOZ). Nejedná se tedy o krátkodobý stav duševní poruchy vyvolaný např. alkoholovým opojením či stresem. Jak bylo výše řečeno, soud může omezit svéprávnost jedince pro duševní poruchu, která není přechodná. Jedná se tedy o dlouhodobé duševní onemocnění. Například (schizofrenie, organické poškození centrální nervové soustavy, manická porucha apod.)

Na dobu nezbytnou pro vyřízení určité záležitosti může soud svéprávnost jedince omezit. Občanský zákoník pojal omezení svéprávnosti, jako dočasné řešení. Nejdéle však může svéprávnost omezit na dobu tří let. Po uplynutí této doby právní účinky samotného omezení zanikají. Jsou prodlouženy pouze v případě, kdy soud v tomto období zahájí řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti, a to tehdy, kdy stále trvají účinky původního rozhodnutí, až do doby, než bude vydáno rozhodnutí nové. Nejdéle však na dobu jednoho roku (§59 NOZ).

Od účinnosti nového občanského zákoníku, tedy od roku 2014, mají soudy lhůtu tří let, během níž musejí přezkoumat svéprávnost u všech osob, které dosud byly ve způsobilosti k právním úkonům, dle platnosti dřívějšího občanského zákona, omezení či zbavení. Pokud by soudy lhůtu nedodržely, tyto osoby by se staly automaticky plně svéprávnými.

1.1.1 Soudní řízení o svéprávnosti

V soudním řízení o svéprávnosti vymezím místní příslušnost soudu, stručně popíši průběh i zahájení samotného řízení. A v neposlední řadě uvedu, jaké jsou náležitosti návrhu na zahájení řízení o omezení svéprávnosti, kdo může být jeho účastníkem a kdo hradí náklady celého řízení.

Místní příslušnost

¹ Duševní porucha – Duševní porucha je charakterizována klinicky rozpoznatelným souborem příznaků (symptomů) nebo poruchou chování, které narušují funkci a jsou často spojeny s pocitem tísně. (Malá, Pavlovský, 2002, s. 23)

Místně příslušný soud je dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále také "ZŘS"), pro řízení o svéprávnosti příslušný ten obecný soud toho, o jehož svéprávnosti je rozhodováno. V případě, kdy je osoba bez svého souhlasu umístěna ve zdravotním ústavu, rozhoduje v této věci soud, v jehož obvodu se nachází tento zdravotní ústav (§34 ZŘS).

Zahájení řízení

Soudní řízení ve věci posouzení svéprávnosti člověka může být zahájeno na základě návrhu, ale i bez něho, neboť zákon o zvláštních řízeních soudních výslovně nestanovuje, že je možné řízení zahájit pouze na návrh.

„Řízení se zahajuje i bez návrhu, není-li zákonem stanoveno, že lze řízení zahájit jen na návrh“ (§13, ZŘS).

Zahájení řízení bez návrhu

Soud jej bezodkladně zahájí poté, co zjistí skutečnosti rozhodné pro vedení řízení podle zákona o řízeních soudních (§13, odst. 1 ZŘS). O zahájení řízení bez návrhu soud vydá usnesení. To doručí účastníkům do vlastních rukou, pokud není zákonem stanoveno jinak. Řízení je zahájeno dnem vydání takového usnesení (§ 13, odst. 2 ZŘS). Proti tomuto usnesení není přípustné odvolání (§ 13, odst. 3 ZŘS).

Zahájení řízení na návrh

Zákon o zvláštních řízeních soudních nijak nevymezuje, kdo je oprávněn podat návrh na zahájení řízení o omezení svéprávnosti. Podle § 19, zákona č. 99/1963 Občanského soudního řádu (dále také „OSŘ“) má způsobilost být účastníkem řízení ten, kdo má právní osobnost, jinak pouze ten, komu zákon tuto způsobilost přiznává. Jako účastník může před soudem samostatně jednat každý v tom rozsahu, v jakém je svéprávný (§20, odst. 2, OSŘ). Návrh k soudu zpravidla podávají osoby (rodinný příslušník, přítel), které mají za to, že nějaká osoba v jejich okolí potřebuje ochranu a pomoc. Domnívají se, že tato ochrana by jim mohla být zajištěna pomocí omezení ve svéprávnosti. Návrh může také podat zdravotní ústav nebo státní orgán.

V případě, kdy návrh na zahájení řízení nebyl podán zdravotním ústavem či státním orgánem, může soud uložit navrhovateli, aby do soudem stanovené lhůty předložil lékařskou zprávu o duševním stavu osoby, o jejíž svéprávnosti by se mělo jednat. Pokud není v soudem dané lhůtě zpráva doručena, je řízení soudem zastaveno (§35, odst. 2 ZŘS).

Ten, komu byla omezena svéprávnost, může podat návrh na zrušení či změnu rozhodnutí, kterým byla původně svéprávnost omezena. V případě, kdy soud opakovaně návrh výše uvedené osoby zamítl a nelze-li očekávat zlepšení jeho stavu, může soud rozhodnout, že mu toto právo po přiměřenou dobu nepřísluší. Nejdéle však po období 6 měsíců ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci (§ 35 ZŘS).

Náležitosti návrhu na zahájení řízení

Návrh by měl obsahovat informace o tom, jakému soudu je adresován, kým je návrh podáván (jméno, bydliště, popř. rodná čísla účastníků), proč a v jaké věci ho navrhovatel soudu doručuje. Na podávaném návrhu nesmí chybět podpis a datum (§ 42, odst. 4 OSŘ).

Navrhovatel by měl ve svém návrhu popsat rozhodující skutečnosti, které jej vedly k samotnému podání návrhu, označit důkazy, kterých se navrhovatel dovolává (§ 79, odst. 1 OSŘ).

Soud může uložit navrhovateli, aby do určité doby doložil lékařskou zprávu o zdravotním stavu posuzovaného (§35, odst. 2 ZŘS). Z podaného návrhu musí vyplynout, z jakých právních a skutkových důvodů považuje navrhovatel svůj návrh za důvodný. Také by měl podle §35 ZŘS, odst. 2 osvětlit, z jakých důvodů není možné využít mírnějších, méně omezujících opatření. (zastoupení členem domácnosti, nápomoc při rozhodování...).

Účastníci řízení

Účastníkem řízení je ten, o jehož povinnostech nebo právech se v řízení jedná (§6, odst. 1 ZŘS). Jedná se tedy nejen o posuzovaného, ale i o všechny ostatní, o jejichž právech a povinnostech se bude v řízení jednat a mohou být dotčeni rozhodnutím, které soud vydá. „*Účastníkem je také navrhovatel a ten, kterého zákon za účastníka označuj*“ (§6, odst. 2 ZŘS).

1.1.2 Oprávnění státního zastupitelství v řízení o omezení svéprávnosti

Státní zastupitelství je podle §8, odst.1d) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, oprávněno vstoupit do zahájeného řízení o svéprávnosti. Podle §8, odst. 2 může podat i návrh na zahájení řízení o svéprávnosti. Státní zastupitelství nebo nejvyšší státní zástupce mají v řízení oprávnění ke všem úkonům, jaké může vykonat samotný účastník řízení, nejedná-li se o úkony, které může vykonat pouze účastník právního poměru (§35 OSŘ). Soud vždy informuje státní zastupitelství o jednáních, ve kterých se posuzuje svéprávnost člověka. To, zda do řízení státní zastupitelství vstoupí, se řídí vlastními interními předpisy.

Průběh řízení

Posuzované osobě jmenuje soud opatrovníka pro řízení. Což nebrání tomu, aby si posuzovaný, a to i bez souhlasu opatrovníka, zvolil zmocněnce. O výše uvedeném i dalších procesních právech a povinnostech musí být posuzovaný soudem poučen (§37, odst. 1 ZŘS). V rámci průběhu řízení soud provede výslech znalce z oboru psychiatrie, výslech posuzovaného a v některých případech také výslech ošetřujícího lékaře posuzovaného. Od psychiatra zpravidla vyžaduje znalecký posudek. Případně provede další potřebné důkazy (§38, odst. 1, ZŘS). Od výslechu posuzovaného může soud upustit, a to ve dvou případech - pokud výslech posuzovaného není možné realizovat vůbec nebo v případě druhém, kdy jej není možné provést, aniž by posuzovaný neutrpěl újmu na zdraví. Povinností soudu je však

posuzovaného vždy zhlédnout. V případě, kdy sám posuzovaný požádá soud o výslech, soud ho vyslechne (§38, odst. 2 ZŘS).

Soud může nařídit, aby posuzovaná osoba byla na dobu nejvýše 4 týdnů vyšetřována ve zdravotním ústavu. Toto nařízení je možné provést na návrh znalce a jen pokud je to nezbytně nutné k vyšetření zdravotního stavu posuzovaného a není možné tohoto vyšetření dosáhnout jiným způsobem (§38, odst. 3 ZŘS). Tuto variantu je možné použít z důvodu nesoučinnosti posuzovaného se znalcem.

Mírnější opatření

Dojde-li soud v průběhu posuzování o svéprávnosti k názoru, že vzhledem k zájmům posuzovaného bude dostačující, méně omezující a mírnější opatření, může rozhodnout např. o schválení smlouvy o nápomoci či schválení zastoupení členem domácnosti (§39, ZŘS). V následující kapitole výše jmenované mírnější opatření blíže vysvětlím.

Rozhodnutí

O svéprávnosti posuzovaného soud rozhoduje rozsudkem. V tomto rozsudku vymezí rozsah, v jakém je způsobilost posuzovaného samostatně právně jednat omezena. Případně také uvede dobu, po níž účinky omezení trvají (§40, odst. 1,2, ZŘS). Při sdělování rozhodnutí posuzovanému učiní soud i taková opatření, aby mohl být posuzovaný vhodnou formou s obsahem seznámen a měl je k dispozici (§41, ZŘS). V případě, kdy později vyjde najevo, že pro omezení svéprávnosti posuzované osoby nebyly podmínky, soud rozsudek zruší (§42, ZŘS).

Náklady řízení

Náklady samotného řízení jsou hrazeny státem. Stát neplatí náklady právního zastoupení. Platí pouze náklady jmenovaného opatrovníka pro řízení, kterého sám jmenoval. Je-li možné spravedlivě žádat, přizná soud náhradu proti tomu, o jehož svéprávnosti bylo v řízení jednáno (§ 43 ZŘS).

V této kapitole jsem se věnovala soudnímu řízení o svéprávnosti, konkrétně jeho zahájení, průběhu i účastníkům. V průběhu tohoto řízení je soudem

stanoven opatrovník osobě omezené ve svéprávnosti, který vykonává opatrovnictví. O opatrovnictví bude pojednáno ve třetí kapitole.

2 PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PŘI NARUŠENÍ SCHOPNOSTI ZLETILÉHO PRÁVNĚ JEDNAT

V této kapitole se zaměřím na instituty, které by měly vždy předcházet omezení svéprávnosti. Soud by se jimi měl zabývat prvotně při každém řízení o omezení svéprávnosti. Omezení svéprávnosti je poslední volbou, pokud není možné využít nějaký z institutů mírnější povahy. Těmi jsou zastoupení členem domácnosti, nápomoc při rozhodování a předběžné prohlášení.

2.1 Předběžné prohlášení

Tento institut by měl sloužit pro situace, kdy člověk předpokládá vlastní nezpůsobilost právně jednat a zároveň může projevit svou vůli, aby jeho záležitosti byly obstarány jistým způsobem nebo aby je spravovala konkrétní osoba či aby se určitá osoba stala jeho opatrovníkem (§38 NOZ). Tuto alternativu může člověk využít například, když onemocní duševní poruchou, která není náhlá a má postupně se zhoršující prognózu² nevratného rázu.

V praxi lze předpokládat využití tohoto opatření například osobami v rané fázi Alzheimerovy a Huntigtonovy choroby, ale i jiných postupně se zhoršujících chorob ovlivňujících způsobilost právně jednat (Hutař, 2014, s. 16).

Vznik prohlášení

Není-li prohlášení ve formě veřejné listiny, musí být sepsáno listinou soukromou.³ Zároveň tato listina musí být opatřena datem, potvrzena dvěma svědky. Svědek musí uvést o své osobě takové údaje, dle kterých jej lze identifikovat. Svědkem může být pouze ta osoba, která nemá na prohlášení ani jeho obsahu zájem a nejedná se o osobu se smyslovým postižením či neznalou jazyka, ve kterém je prohlášení učiněno (§39 NOZ).

² Prognóza označuje předpokládaný budoucí vývoj poruchy (Psychiatrie-Seznamte se, str. 59)

³ Za veřejnou listinu je považována listina vydaná orgánem veřejné moci (např. soud, stavební úřad apod.) nebo listina, kterou za veřejnou prohlásí zákon. (§567 NOZ)

Dojde-li ke změně okolností takovým způsobem, že člověk, jenž prohlášení učinil, by je za těchto okolností zcela jistě neučinil, případně by je učinil s jiným obsahem, pak soud toto prohlášení zruší nebo změní, za situace, kdy by jinak člověku, jenž prohlášení učinil, hrozila vážná újma. Před vydáním rozhodnutí musí soud vyvinout nezbytné úsilí k tomu, aby zjistil názor člověka, o jehož prohlášení rozhoduje (§43 NOZ).

2.2 Nápomoc při rozhodování

Tento institut lze využít v situaci, kdy člověk potřebuje pomoc při rozhodování a to z důvodu, že mu v tom působí obtíže duševní porucha, přestože nemusí být omezen ve svéprávnosti. S tzv. podpůrcem si může sjednat poskytování podpory. Podpůrců může být i více (§45 NOZ).

Vznik

Podpůrce s podporovaným uzavře smlouvu o nápomoci, kdy je podpůrce zavázán podporovanému, že s jeho souhlasem bude přítomen při uzavírání jeho právních jednání. Dále je podpůrce zavázán, že podporovanému zajistí veškeré potřebné údaje a sdělení a že mu bude nápomocen radami. Uzavřená smlouva nabývá účinnosti dnem, kdy je schválena soudem. V případě, kdy není uzavřena v písemné podobě, je nezbytné, aby obě strany projevíly vůli tuto smlouvu uzavřít před soudem. Odporují-li zájmy podpůrce zájmům podporovaného, soud smlouvu neschválí (§46 NOZ).

Nevhodným ovlivňováním nesmí podpůrce ohrozit zájmy podporovaného, ani se na jeho úkor bezdůvodně obohatit (§47 odst. 1 NOZ). Při plnění svých povinností podpůrce postupuje v souladu s rozhodnutím podporovaného. Jestliže podporovaný právně jedná v písemné formě, podpůrce může připojit svůj podpis, kde uvede svou funkci, případně i údaje o podpoře, kterou podporovanému poskytl. Podpůrce má právo namítnout neplatnost provedeného právního jednání podporovaného (§47 odst. 2 NOZ).

Ukončení nápomoci při rozhodování

Smlouvu o nápomoci může soud zrušit na návrh podporovaného nebo podpůrce. Bez návrhu může soud odvolat podpůrce v případě, že závažným způsobem poruší své povinnosti (§48 NOZ).

2.3 Zastoupení členem domácnosti

Tento institut je možné použít v situaci, kdy zletilé osobě brání duševní porucha samostatně právně jednat. Zletilý jedinec však nesmí mít již jiného zástupce. Zastoupit jej může jeho sourozenec, manžel, partner, předek, potomek nebo osoba, která se zastoupeným žila ve společné domácnosti před vznikem zastoupení alespoň po dobu tří let (§49, odst. 1 NOZ).

Na rozdíl od nápomoci při rozhodování a předběžného prohlášení, u nichž se předpokládá iniciativa ze strany postižené osoby, v tomto případě iniciativa vychází ze strany příslušníků domácnosti (Hutař 2014, s. 17). Ke vzniku zastoupení je nezbytné, aby zástupce rozumně zastoupenému vysvětlil povahu zastoupení a dal mu na vědomí, že jej chystá zastupovat. Pokud člověk, který má být zastupován, zastoupení odmítne, tento institut nevznikne (§49, odst. 2 NOZ).

K úplnému vzniku zastoupení je nezbytné schválení soudem. Ten musí, jako v předchozím institutu, před jeho vznikem vyvinout potřebné úsilí ke zjištění názoru zastoupeného (§50 NOZ). Při plnění své funkce zástupce dbá o naplňování práv a ochranu zájmů zastoupeného. Také dbá na to, aby jeho způsob života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a odpovídal i speciálním přáním a představám zastupovaného (§51 NOZ).

Institut zastoupení funguje a je určen především k vyřizování záležitostí obvyklého rázu a to tak, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného. (např. záležitostí týkající se žádosti o dávky státní sociální podpory apod.) Zástupce nemá oprávnění k udělení souhlasu ve věci zásahu do tělesné či duševní integrity člověka s trvalými následky (§52, odst. 1 NOZ). S peněžními prostředky zastupovaného může zástupce jednat v rozsahu nezbytném pro zajištění obvyklých záležitostí, tak jak to odpovídá životním poměrům zastupovaného. S penězi na bankovním účtu zastoupeného může

nakládat pouze v rozsahu nepřesahujícím výši životního minima⁴ jednotlivce měsíčně (§52, odst. 2 NOZ).

Zánik zastoupení

Pokud se zástupce zastoupení vzdá, tento institut zaniká. Zanikne také tehdy, když zastoupený odmítne, aby jej zástupce i nadále zastupoval. Pokud je zastoupenému soudem jmenován opatrovník, zastoupení zaniká. Dojde-li k uzavření smlouvy o nápomoci při rozhodování, zastoupení zanikne účinností smlouvy v takovém rozsahu, v jakém je zastoupený způsobilý učinit právní jednání (§54 NOZ).

Tato kapitola pojednává o podpůrných opatřeních při narušení schopnosti zletilého právně jednat. V občanském zákoníku jsou tyto instituty novinkou. Nabízejí možnosti využití před zásadním zásahem do práv člověka, jakým omezení svéprávnosti je. Vyjmenované instituty by měly mít přednost před omezením svéprávnosti, neboť jsou šetrnější k právům člověka než zásah do omezení jeho svéprávnosti (JURÍČKOVÁ, s. 125). Soud by vždy měl zjišťovat, zda jedinec, o jehož svéprávnosti má být jednáno, neučinil předběžné prohlášení. Zásah do svéprávnosti jedince by se skutečně využil pouze v krajních případech, kdy je to nezbytné pro ochranu práv dotyčného.

⁴ Životní minimum je minimální hranice peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb dle zákona č.110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

3 OPATROVNICTVÍ A OPATROVNÍK

Pokud soud omezí člověka ve svéprávnosti, stanoví mu zároveň někoho, kdo jej bude v omezených právech zastupovat. Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, pro tuto situaci existuje institut opatrovnictví, o kterém bude pojednávat tato kapitola. Uvedu, jakým způsobem opatrovnictví vzniká a zaniká. Další část této kapitoly bude věnována osobě opatrovníka.

Opatrovnictví

Opatrovnictví je institut, který zaručuje ochranu práv člověka při jeho omezené schopnosti samostatně právně jednat a vzniká na základě rozhodnutí soudu (Benešová, 2014, s. 15). Podstatou opatrovnictví je ochrana zájmů a naplnění práv opatrovance. V občanském zákoníku je uvedeno, že soud jmenuje opatrovníka člověku v případě, pokud je to nezbytné k ochraně jeho zájmů, nebo pokud to vyžaduje veřejný zájem a pokud je to potřeba k ochraně jeho zájmů. Opatrovníka soud jmenuje zejména člověku omezenému ve svéprávnosti, člověku neznámého pobytu, neznámému člověku zúčastněnému při nějakém právním jednání a osobě, jejíž zdravotní stav jí působí obtíže při hájení práv či správě jmění (§465 NOZ).

Vznik opatrovnictví

Opatrovnictví vzniká dvěma způsoby. První z možností je na základě rozhodnutí soudu, kdy soud, mimo jmenování opatrovníka a omezení svéprávnosti člověka, vymezí i rozsah práv a povinností opatrovníka. Rozsah se nemusí shodovat s právy, která jsou opatrovanci odebrána. Mohou být v nižším rozsahu, než v jakém byla opatrovanci odebrána. Například soud může člověka omezit v právním jednání a opatrovníkovi určit pouze některá právní jednání, kdy si některá právní jednání ponechá ve vlastní kompetenci soudu. Druhou možností je vznik opatrovnictví tzv. ze zákona. Například v situaci, kdy původní opatrovník zemřel, přechází opatrovnictví, do doby než soud jmenuje nového opatrovníka, na veřejného opatrovníka (MVCR, 2015, s. 13 [online]).

Zánik opatrovnictví

Odvoláním opatrovníka může zaniknout opatrovnictví. Soud opatrovníka odvolá, pokud o to sám požádá nebo z vlastního rozhodnutí, jestliže opatrovník neplní své povinnosti. Soud má povinnost opatrovanci jmenovat opatrovníka nového (Neubertová 2013, s. 31).

Opatrovník

V této podkapitole se zaměřím na procesní postup soudu při ustanovení opatrovníka. Vysvětlím pojem opatrovníka a dále blíže popíši, jaké předpoklady by měl člověk splňovat, aby mohl opatrovníka vykonávat, a jaké povinnosti z výkonu této funkce plynou. A v neposlední řadě podrobněji sepiši informace o kontrolním a poradním institutu opatrovnické radě. V závěru kapitoly zmíním, jakým způsobem je výkon veřejného opatrovnictví financován.

Jak již bylo výše řečeno, opatrovník je jmenován soudem člověku, pokud to vyžaduje veřejný zájem nebo pokud je to potřeba k ochraně zájmů dotyčného (§465 NOZ). Opatrovancem se tedy stává osoba, které byl soudem jmenován opatrovník. Opatrovník je osobou zastupující. Opatrovníkem nelze jmenovat osobu, která sama není způsobilá právního jednání, nebo také osobu, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy opatrovance (§63 odst. 1 NOZ). V NOZ je také výslovně uvedeno, že opatrovníkem není možné jmenovat provozovatele zařízení, v němž opatrovanec pobývá, nebo zařízení, jehož služby jsou opatrovanci poskytovány, nebo osobu závislou na takovém zařízení (§ 63 NOZ). To znamená tedy, že opatrovníkem se nemůže stát fyzická osoba, která je provozovatelem zařízení sociálních služeb a které zároveň využívá opatrovanec, stejně nemůže být opatrovníkem např. sociální pracovník – zaměstnanec zařízení sociálních služeb, jehož služby opatrovanec využívá (MVCR, 2015, s. 15 [online]).

Předpoklady pro výkon opatrovnictví

Člověk, který se má stát opatrovníkem, musí být trestně bezúhonný. Dále by měl mít stabilní finanční zázemí. Mimo jiné by měl být schopen dorozumět se s daným opatrovancem, udržovat s ním pravidelný kontakt a celkově by s opatrovancem měl mít dobrý vztah na bázi rovnocenného partnerství. Jeho úkolem je umět opatrovanci vyjádřit podporu, motivovat jej k nezbytným činnostem a oceňovat jeho schopnosti. Pro podporu samostatného života opatrovance je žádoucí, aby opatrovník zprostředkoval dostupné formální i neformální zdroje pomoci a nevykonával tak podporu opatrovanci pouze sám (Instand, 2015, s. 14 [online]).

3.1 Postup soudu při ustanovení opatrovníka

V dřívější zákonné úpravě byl postup soudu při omezení svéprávnosti (způsobilosti k právním úkonům) a stanovení opatrovníka rozdělen do dvou soudních řízení. Často se také stávalo, že byl člověk soudem omezen ve způsobilosti k právním úkonům, podle dřívějšího znění zákona, ale neměl ustanoveného opatrovníka. Ocitl se tak v jakémsi bezprizorním právním období, kdy za něj nemohl nikdo právně jednat. Současná podoba občanského zákoníku sloučila řízení o omezení svéprávnosti a ustanovení opatrovníka do jednoho soudního řízení.

Pokud soud rozhoduje o jmenování opatrovníka člověku, musí osobu, o jejíž svéprávnosti rozhoduje, nejprve zhlédnout, pokud tomu nebrání nepřekonatelná překážka. Když soud vybírá opatrovníka, přihlédne k přáním opatrovance či k podnětům osob, které jsou opatrovanci blízké (§471 NOZ). Také dbá na to, aby výběrem osoby opatrovníka nevytvořil nedůvěru opatrovance k opatrovníkovi (§62 NOZ). O ustanovení opatrovníka se rozhoduje dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení opatrovníka

Soud v první řadě jmenuje opatrovníkem osobu, kterou si navrhl opatrovanec. Pokud to není možné, zpravidla jmenuje opatrovníkem příbuzného, nebo jinou osobu blízkou opatrovanci, která o něho projeví

a osvědčí dlouhodobý a vážný zájem. Musí být schopen projevovat tento zájem i do budoucna. Za osobu blízkou jsou považováni příbuzní v řadě přímé, manžel, sourozenec nebo partner podle jiného zákona, který upravuje registrované partnerství. Dále jsou to jiné osoby v rodinném nebo obdobném poměru, které se považují za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní (§22 NOZ). Pokud ani tato varianta není možná, jmenuje soud jinou osobu, splňující podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem. Jako poslední možnost soud stanoví veřejného opatrovníka (§471, odst. 2 NOZ). Veřejný opatrovník je oprávněn jednat jménem dospělé osoby⁵, která byla rozhodnutím soudu omezena ve svéprávnosti (Juríčková, 2014, s. 152.). Veřejným opatrovníkem ustanoví soud obec, ve které se opatrovanec zdržuje. V praxi pak veřejného opatrovníka vykonává starosta nebo starostou pověřený pracovník (obvykle sociální pracovník).

3.2 Typy opatrovníků

V praxi se můžeme setkat převážně se třemi druhy opatrovníků. Jedná se o tzv. fyzického opatrovníka, veřejného a profesionálního.

Fyzický opatrovník (soukromý)

Za tento typ opatrovníka je označována fyzická osoba vykonávající opatrovnictví. Zpravidla se jedná o osobu příbuznou či blízkou opatrovanci. (Instand, 2015, s. 12 [online]).

⁵ Dospělá osoba – osoba ve věku nad 18 let (Juríčková, L., 2014, s. 151)

Profesionální opatrovník

Tento typ opatrovníka zatím funguje převážně v zahraničí. Profesionální opatrovník vykonává opatrovnictví z vlastní vůle. Z toho plyne, že by měl opatrovnictví vykonávat kvalitně s dostatečným množstvím času. Zpravidla tak činí za malou odměnu. Od veřejného opatrovníka se liší tím, že nemá žádný pracovněprávní vztah k obci v této věci. V současné době v České republice tento typ opatrovníka není formalizován. V občanském zákoně profesionálního opatrovníka lze zařadit pod tzv. jinou osobu, uvedenou v §471, která naplňuje podmínky, aby se stala opatrovníkem (Instand, 2015, s. 12 [online]).

Veřejný opatrovník

Jak již bylo výše řečeno, opatrovníkem se může stát rodinný příslušník nebo osoba blízká či jiná osoba a jako poslední možnost to může být opatrovník veřejný. Způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec, v níž má opatrovanec bydliště, nebo právnická osoba, která byla zřízena obcí k plnění úkolů tohoto druhu (§471 NOZ). Bydlištěm je zpravidla myšleno místo, kde se opatrovanec zdržuje, nikoliv, kde má trvalý pobyt. *„Jmenování veřejného opatrovníka podle jiného zákona není vázáno na jeho souhlas“* (§471 NOZ). Tímto opatrovníkem je myšlena obec. Konkrétní pověřená osoba, kterou např. starosta obce pověří, musí s výkonem opatrovníka souhlasit.

Veřejný opatrovník, jakožto obec je ve své podstatě abstraktním pojmem, neboť obec je navenek zastupována starostou, případně pověřeným zaměstnancem, který vykonává činnost opatrovníka. Na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností⁶ a pověřených obecních úřadech⁷ bývá

6 Obecní úřad obce s rozšířenou působností – Jako obecní úřad obce s rozšířenou působností je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech, popřípadě aktech řízení a úkonech podle §61 odst. 2, písm. b) obecní úřad, který vedle přenesené působnosti podle § 61 odst. 1 písm. a) a vedle přenesené působnosti podle § 64, vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. §66, odst. 1, z. č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

7 Pověřený obecní úřad Jako pověřený obecní úřad je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech, popřípadě aktech řízení a úkonech podle §61, odst. 2 písm. b) obecní úřad, který, vedle přenesené působnosti podle § 61 odst. 1 písm. a), vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. §64, odst. 1, z

většinou agenda opatrovnickví vykonávána sociálními opatrovníky. Někde však tuto agendu vykonávají tajemníci či právníci úřadu. Na malých obcích v tzv. samostatné působnosti obce, ⁸ je zpravidla výkon opatrovnickví svěřen starostovi obce (MVCR, 2015, s. 30 [online]).

Veřejný opatrovník by měl usilovat (s pomocí právních a dalších nástrojů) o to, aby opatření byla pro opatrovance omezující v co nejmenším rozsahu. Například jestliže jedinec spolehlivě hospodaří s 1 000 Kč měsíčně dle rozsudku, měl by opatrovník usilovat o navýšení částky, případně i o navrácení svéprávnosti či o využití alternativ k veřejnému opatrovnickví (MVCR 2015, str. 32 [online]).

3.3 Typy opatrovnickví

Opatrovnickví bez omezení svéprávnosti

Osobě, které působí zdravotní stav při správě jmění nebo při hájení jejich práv obtíže, jmenuje soud opatrovníka. Opatrovník je jmenován na návrh této osoby a ve shodě s takovým návrhem určí soud opatrovníkovi rozsah působnosti, v jaké může člověka zastupovat, konkrétně mu tedy vymezí práva a povinnosti. (§469, odst. 1 NOZ) Opatrovník při zastupování zpravidla jedná společně s opatrovancem. Pokud jedná samostatně, jedná v souladu s vůlí opatrovance. V případě, kdy není možné vůli opatrovance zjistit, rozhodne na návrh opatrovníka soud (§469, odst. 2 NOZ). Na návrh opatrovance soud odvolá opatrovníka (§469, odst. 1 NOZ).

Opatrovnickví pro osobu s omezenou svéprávností

Při tomto omezení je jedinec omezen v konkrétní oblasti. V rozsudku je uveden rozsah, ve kterém opatrovanec není způsobilý samostatně právně jednat a do jaké míry (např. nemůže hospodařit s finančními prostředky převyšující hodnotu 2000 Kč měsíčně) (MVCR, 2015, s. 22 [online]).

č.128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů

8 Samostatná působnost obce Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěřil zákon. §35, odst. 1, z. č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Opatrovník pro správu jmění

Předmětem činnosti tohoto opatrovníka by měla být správa jmění opatrovance, nikoliv řešení odpovídajícího nastavení sociálních služeb nebo řešení hospitalizace (MVCR, 2015, s. 22 [online]).

Doposud bylo pojednáno o pojmu opatrovnictví, osobě opatrovníka, postupu soudu při ustanovení opatrovníka. Nový občanský zákoník vnesl do opatrovnictví spoustu novinek a jednou z nich je také opatrovnická rada, o níž bližší informace vymežím v závěru této kapitoly.

3.4 Opatrovnická rada

Občanský zákoník přinesl nový institut, tzv. opatrovnickou radu. V občanském zákoně není stanovena definice tohoto institutu. Neubertová (2013, s. 54) uvádí, že opatrovnická rada je institutem, který je kontrolním, kolektivním a ve vztahu k opatrovníkovi poradním orgánem. Cílem opatrovnické rady je vyšší ochrana zájmů a práv opatrovance. „*Opatrovnická rada je orgánem, který funguje vedle opatrovníka.*“ (Hutař, 2014, s. 33).

Vznik opatrovnické rady

Pokud je jmenován opatrovník, může každá osoba blízká opatrovanci nebo opatrovanec samotný žádat o ustanovení opatrovnické rady. Svolání rady má na starosti opatrovník a to tak, aby se schůze konala do třiceti dnů od obdržení žádosti. Jestliže není schůze včas svolána nebo se nekoná z jiného důvodu anebo pokud na schůzi není zvolena opatrovnická rada, svolá ji soud, a to i bez návrhu. Opatrovnické schůze se může zúčastnit kdokoliv z blízkých osob a přátel opatrovance. Ke zvolení opatrovnické rady je nezbytné, aby se schůze zúčastnilo alespoň pět osob (§472 NOZ).

Členové rady

Členem opatrovnické rady může být pouze osoba, která projeví o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem, který je schopna projevit i do budoucna a její zájmy neodporují zájmům opatrovance. Členem opatrovnické rady nemůže být opatrovník (§473 NOZ). Rada má alespoň tři

členy a zasedá nejméně jednou za rok (§473, 478 NOZ). Na svém pravidelném zasedání opatrovnická rada projednává zprávu od opatrovníka, v níž popisuje činnosti, které vykonává v záležitostech opatrovance (§479 NOZ). Opatrovník nesmí, bez souhlasu opatrovnické rady, rozhodnout o změně bydliště opatrovance, umístění opatrovance do uzavřeného ústavu (např. domov se zvláštním režimem) nebo podobného zařízení v situaci, kdy to opatrovancův zdravotní stav zjevně nevyžaduje. Dále nesmí rozhodnout o zásazích do integrity, pokud se nejedná o zákroky bez závažných následků (§480 NOZ).

Financování opatrovnictví

Výkon veřejného opatrovnictví dosud jednoznačně nespadá pod resort žádného ministerstva a do roku 2016 tato agenda nebyla nijak ze strany státu finančně podporována. Od roku 2017 se bude financování veřejného opatrovnictví realizovat prostřednictvím tzv. výkonnové složky příspěvku na přenesenou působnost. V podstatě půjde o paušální platbu na jednoho opatrovance vyčleněnou ze státního rozpočtu na výkon státní správy. Díky tomuto příspěvku se obcím nabízí možnost navýšit kapacitu pracovníků pro výkon opatrovnictví apod. (MVCR, 2016, s. 3 [online]).

Dohled nad výkonem opatrovnictví

Na výkon činností opatrovníka dohlíží soud, který jej ustanovil. Předmětem zájmu soudu je především vykonávaná správa opatrovanceva majetku opatrovníkem. Opatrovník má povinnost po skončení zastupování opatrovance předložit soudu závěrečný účet ze správy majetku. Pokud byla ustanovena opatrovnická rada, může také v zákonném rozsahu dohlédnout na řádný výkon opatrovnictví (Ochrance, 2014 [online]). Vzhledem k tomu, že výkon opatrovnictví je výkonem státní moci realizované v rámci přenesené působnosti obce, v praxi také kontrolu provádí krajský úřad.

4 POVINNOSTI OPATROVNÍKA

Před účinností nového OZ vykonávali veřejní opatrovníci agendu opatrovnictví dle dřívějšího znění zákona, který však upravoval tuto problematiku velmi okrajově. Nový občanský zákoník vnesl do této oblasti jasnější pravidla, povinnosti a nové instituty, předcházející omezení svéprávnosti, které byly blíže vysvětleny v předchozí kapitole. Nový občanský zákoník označil konkrétním pojmem činnosti, které opatrovníci povětšinou vykonávali. Role opatrovníka spočívá především v zastupování a podpoře opatrovance v různých oblastech jeho života. Do jaké míry opatrovník opatrovance zastupuje a podporuje, se odvíjí od rozsahu opatrovancova omezení podle rozsudku soudu. V současné době je občanský zákoník jedinou platnou právní úpravou, ve které opatrovníci mohou nalézt odpověď, jak výkon opatrovnictví realizovat.

4.1 Praktické činnosti opatrovníka

V praxi opatrovník obstarává majetkové, finanční, pracovní i sociální záležitosti opatrovance. Mimo jiné opatrovník jedná za opatrovance nebo s ním společně na úřadech. V neposlední řadě hájí jeho práva a zajišťuje plnění závazků, práv a povinností (MVCR, 2015, s. 6, [online]).

K typickým činnostem veřejných opatrovníků náleží zařizování běžných záležitostí souvisejících s každodenním životem opatrovance, tj. zajištění a správa finančních prostředků, zajištění bydlení a stravy, včetně péče o opatrovancovo zdraví (doprovod k lékaři, zajištění lékaře pro opatrovance....). Dále pak vede spisovou dokumentaci o opatrovanci, včetně péče o opatrovancovo zdraví apod. (Juríčková, 2014 s. 91).

Opatrovník nemůže za opatrovance jednat v záležitostech týkajících se výkonu rodičovských povinností a práv, jakož i pořízení pro případ úmrtí (např. závěť) nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání. Není však oprávněn za opatrovance jednat ve věci vzniku či zániku manželství (§453, odst. 1 NOZ).

4.2 Povinnosti pro výkon opatrovnictví dle nového občanského zákoníku

Nový občanský zákoník konkrétně stanovuje povinnosti, které by měl každý opatrovník naplňovat. Vycházejí především z následujících paragrafů 466, 467, 472, 485 NOZ. Tyto vybrané povinnosti v následujícím textu vymezím.

- *„K povinností opatrovníka náleží udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení, projevovat o opatrovance skutečný zájem, jakož i dbát o jeho zdravotní stav a starat se o naplnění opatrovancových práv a chránit jeho zájmy“ (§466, odst. 1, NOZ).*

Výše uvedené povinnosti jsou v zákoně stanoveny velmi obecně a jejich naplnění v praxi bude nutné zkoumat vždy v konkrétním případě (Lavický a kol., 2014, s. 1702).

- *„Rozhoduje-li opatrovník o opatrovancových záležitostech, vysvětlí opatrovanci srozumitelně povahu a následky rozhodnutí“ (§466, odst. 2, NOZ)*

Lavický a kol., (2014, s. 1702) říká, že tuto povinnost nelze chápat absolutně, neboť v některých případech ji není možné objektivně naplnit. Například pokud se jedná o opatrovnictví osoby omezené ve svéprávnosti pro velmi závažnou duševní poruchu. Podle Čebišové et.al. (2014, s. 34) by z právního hlediska měl opatrovník opatrovanci před provedením příslušného právního úkonu jeho jménem srozumitelným způsobem vysvětlit obsah a možné následky daného právního úkonu a zjistit jeho názor a přání. Aniž by danou věc s opatrovancem projednal, může právní úkon opatrovník provést jen tehdy, pokud věc nesnese odkladu.

- **„Opatrovník při plnění svých povinností naplňuje opatrovancova právní prohlášení a dbá jeho názorů, i když je opatrovanec projevil dříve, včetně přesvědčení nebo vyznání, soustavně k nim přihlíží a zařizuje opatrovancovy záležitosti v souladu s nimi. Není-li to možné, postupuje opatrovník dle zájmů opatrovance“ (§476, odst. 1 NOZ).**

Podle Lavického a kol. (2014, s. 1703) mohou být právní prohlášení obsažena například v předběžném prohlášení. Autoři Občanského zákoníku I, Komentáře se domnívají, že tuto povinnost bude možné naplnit pouze za situace, kdy bude opatrovanec schopen svůj názor opatrovníkovi sdělit. Čebišová et., al. (2013, s. 34) uvádí, jestliže opatrovník zná v minulosti projevený názor opatrovance, vykoná právní úkon v souladu s ním. Jakmile je to možné, projedná tento učiněný právní úkon opatrovník s opatrovancem. Proti vůli opatrovance by měl opatrovník právní úkon činit pouze tehdy, pokud by opatrovanci jinak hrozila vážná újma. V případě, že není možné žádným způsobem zjistit názor či přání opatrovance, a to ani z předem projevených přání, je možné přistoupit k rozhodování „v nejlepším zájmu“.

- **„Opatrovník dbá na to, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním“ (§467, odst. 2, NOZ).**

K této povinnosti Lavický a kol. (2014, s. 1702) uvádí jako příklad příliš vysoké finanční náklady na splnění přání a představ.

- **„Je-li jmenován opatrovník, může opatrovanec nebo každá osoba opatrovanci blízká žádat o ustavení opatrovnické rady; opatrovník svolá schůzi osob blízkých opatrovanci a jeho přátel, jsou-li mu známi, tak, aby se schůze konala do třiceti dnů po obdržení žádosti“ (§472, odst. 1, NOZ).**

- *Za trvání opatrovnictví vyhotoví opatrovník vyúčtování správy jmění každoročně vždy do 30. června, ledaže se s členy opatrovnické rady dohodne, že vyúčtování předloží dříve“ (§485, odst. 2, NOZ).*
- *„Opatrovník doručí každé vyúčtování opatrovanci, opatrovnické radě a soudu“ (§485, odst. 2, NOZ).*

Lavický a kol. (2014, s. 1702) k této povinnosti sdělují, že občanský zákoník nestanovuje způsob, dle kterého má být postupováno v případě, kdy nebude opatrovník výše uvedené povinnosti plnit. Tito autoři se domnívají, že bude možné aplikovat ustanovení z §463 NOZ, které říká, že při vážném porušování povinností opatrovníkem, by měl soud opatrovníka odvolat.

Opatrovnictví nezaniká smrtí ani odvoláním opatrovníka. Přechází na veřejného opatrovníka do té doby, dokud soud nejmenuje opatrovanci opatrovníka nového (§468 NOZ).

Správa opatrovancova jmění

Opatrovník je povinen do dvou měsíců od svého jmenování sepsat soupis opatrovancova jmění a doručit jej soudu a opatrovnické radě. (§485, odst. 1). V průběhu výkonu opatrovnictví musí každý rok do 30. června vyhotovit vyúčtování správy jmění opatrovance. Doručit jej soudu, opatrovnické radě a samotnému opatrovanci (§485, odst. 2 NOZ).

Úloha opatrovníka by měla spočívat v obstarání a v dohledu nad tím, zda je opatrovanci zajištěna maximální podpora co pro jeho samostatný život, tak aby mohl uplatnit svá občanská práva a měl zajištěno dostatečné vztahové zázemí (MVCR, 2015, s. 30 [online])

Juríčková (2014 s. 108-109) z výsledků výzkumu realizovaného v letech 2009-2011 v rámci Olomouckého a Moravskoslezského kraje identifikovala problémy ztěžující veřejným opatrovníkům výkon opatrovnické role.

Šetření bylo realizováno za účinnosti starého občanského zákoníku a z něho také vycházejí následující identifikované problémy.

- „*Platná právní úprava o opatrovnictví je příliš obecná*“
- „*Rozsah omezení způsobilosti k právním úkonům je v rozsudku stanoven neadekvátně k situaci osoby omezené ve způsobilosti k právním úkonům*“
- „*Chybí metodika pro výkon funkce veřejného opatrovníka*“
- „*Je nedostatek zařízení se zvláštním režimem pro umístění alkoholiků a schizofreniků*“
- „*Je nízké povědomí veřejnosti o institutu opatrovnictví*“
- „*Chybí supervize a systematické vzdělávání veřejných opatrovníků*“
- „*Je nedostatečná spolupráce lékařů při péči o zdraví opatrovanců*“

Dané povinnosti, které byly výše popsány, by měl každý, kdo je soudem ustanoven k opatrovnictví osoby omezené ve svéprávnosti, při výkonu své funkce plnit. Nový občanský zákoník je účinný po dobu téměř dvou let. Je otázkou, jak si opatrovníci během tohoto období změny pro výkon opatrovnictví osvojili. Má bakalářská práce je zaměřena na veřejné opatrovníky.

V empirické části budu zjišťovat, do jaké míry dochází při výkonu veřejného opatrovnictví k naplňování blíže popsanych povinností opatrovníka plynoucích ze současné podoby občanského zákoníku. V návaznosti na výše uvedené identifikuji možné bariéry výkonu sledované opatrovnické role.

5 STANOVENÍ EMPIRICKÉHO VÝZKUMU

V této kapitole vymezím v několika podkapitolách, jaký postup jsem zvolila pro získávání informací od veřejných opatrovníků. Stanovím výzkumný cíl a otázku. V neposlední řadě popíšu metodu a techniku sběru dat. Představím výsledky dotazníkového šetření.

5.1 Výzkumné cíle a otázky

„Výzkumné otázky vycházejí z obecného určení cílů a přetvářejí je do specifitější a konkrétnější podoby,“ (Keith. F. Punch, 2008, s. 152).

Hlavním cílem mého empirického šetření v bakalářské práci je **zjistit, do jaké míry dochází při výkonu veřejného opatrovnictví k naplňování povinností opatrovníka plynoucích ze současné podoby občanského zákoníku. V návaznosti na výše uvedené identifikuji možné bariéry výkonu sledované opatrovnické role.**

Dále budu zjišťovat tyto dílčí výzkumné cíle:

- 1. Plní veřejní opatrovníci při výkonu opatrovnictví povinnosti plynoucí z nového občanského zákoníku.**
- 2. Zda opatrovníci naleznou něco, co jim znesnadňuje výkon opatrovnictví.**

Dílčími výzkumnými otázkami jsou tyto:

1. Jak opatrovníci plní povinnosti dané občanským zákoníkem? (otázky č. 2-13 v dotazníku)
2. Co opatrovníkům ztěžuje výkon opatrovnictví? (otázka č. 15 v dotazníku)

5.2 Výzkumná strategie a technika výzkumu

Jako metodu pro zjišťování informací od veřejných opatrovníků jsem zvolila kvantitativní strategii zkoumání, realizovanou technikou dotazníku. Dotazník bývá nejčastěji používanou metodou v kvantitativním výzkumu. Díky této technice jsem mohla v relativně krátkém čase získat potřebná data od vybraných respondentů. Kvantitativní výzkum poskytuje přesná numerická data, která mohou zobrazit, zda byl cíl splněn či nikoliv.

Výhodou dotazníku je jeho finanční i časová nenáročnost. Kvantitativní výzkum vychází z teorie či obecně formulovaného problému. (Topinka, 2013 s. 28) V případě mého výzkumu vycházím z nového občanského zákoníku, který udává povinnosti, jež by měl opatrovník při výkonu opatrovnictví plnit.

Plán výzkumu

Na počátku svého výzkumného šetření emailem oslovím všechny starosty obcí v územně samosprávním celku obce s rozšířenou působností Rychnov nad Kněžnou. Starostů se budu dotazovat, zda je obec soudem stanovena k výkonu opatrovnictví osoby omezené ve svéprávnosti a pokud ano, k jakému počtu opatrovanců jsou pověřeni. Obce, ve kterých budou pověřeni k výkonu opatrovnictví ke dvěma a více opatrovanců, oslovím pracovníky k užší spolupráci. Ty, kteří budou souhlasit se zapojením do empirického šetření, osobně navštívím a provedu v rámci výzkumného šetření sběr informací, kdy s nimi vyplním předem sestavený dotazník.

Vytváření dat

Pro získání dat jsem vytvořila dotazník, který obsahoval celkem 15 předpřipravených otázek. Z čehož bylo sedm otevřených a osm uzavřených otázek. Na otevřený typ otázky odpovídají respondenti svými vlastními slovy. Naopak v případě uzavřených otázek respondenti vybírají z nabízených možností. Nedílnou součástí dotazníku byly informace o mé osobě. Dále jsem zařadila oslovení respondentů se žádostí o vyplnění dotazníku, kde jsem ve stručnosti vysvětlila účel mého dotazníkového šetření a informovala jsem respondenty o jeho anonymitě.

Teoretickým východiskem pro tvorbu otázek v dotazníku mi byl občanský zákoník. Vycházela jsem z ustanovení v paragrafech 466, které pojednává o povinnosti opatrovníka udržovat s opatrovancem pravidelné spojení, projevovat o něho skutečný zájem, dbát o jeho zdravotní stav a starat se o naplnění opatrovancových práv a chránit jeho zájmy. Paragraf 467 ukládá opatrovníkovi, aby při plnění svých povinností naplňoval opatrovancova právní prohlášení, dbal jeho názorů, vyznání, přesvědčení, třebaže je

opatrovance projevil dříve a soustavně k nim přihlížel a v souladu s nimi zařizoval opatrovancovy záležitosti. Ve druhém odstavci tohoto paragrafu je zmíněna povinnost opatrovníka dbát na to, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi, a aby, pokud tomu nelze rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním přáním i představám opatrovance. Paragraf 472 pojednává o možnosti ustanovení opatrovnické rady a § 485 určuje opatrovníkovi, že každoročně do 30. 06. musí vyhotovit správu jmění opatrovance a předložit ji soudu, opatrovanci, případně opatrovnické radě, je-li zřízena.

5.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila správní obvod obec s rozšířenou působností Rychnov nad Kněžnou. Vzhledem k tomu, že se ve své práci zaměřuji na veřejné opatrovníky, které vykonávají starostové obcí nebo jimi pověřené osoby, jak již bylo blíže popsáno v teoretické části mé práce, oslovila jsem e-mailem v rámci vybraného území starosty 32 obcí, které pod toto území spadají. Na dotaz mi odpověděli starostové z 21 obcí. Opětovně jsem oslovila starosty ještě zbývajících 11 obcí, kteří v první fázi neodpověděli, z nichž mi odpovědělo dalších sedm starostů. Čtyři starostové z celkového počtu obcí na můj email nereagovali vůbec. Ze získaných odpovědí od oslovených starostů jsem zjistila, že k výkonu opatrovnictví je soudem pověřeno pět obcí. Z nichž jedna obec byla pověřena k výkonu opatrovnictví nad jedním opatrovancem, ostatní byli pověřeni k většímu počtu opatrovanců. Původní plán oslovit pouze ty opatrovníky, kteří jsou pověřeni k výkonu opatrovnictví nad dvěma a více opatrovanci z důvodu větších zkušeností, jsem přehodnotila. V rámci šetření jsem došla k závěru, že oslovení pouze tohoto výběru opatrovníků je neopodstatněné. Vzhledem k tomu, že v aktuální zjišťované dobu mohou mít pověření k výkonu opatrovnictví nad jedním opatrovancem, byť v minulosti mohli být pověřeni k opatrovnictví nad větším počtem opatrovanců, čímž mají dostatečné množství zkušeností. Původní výběr byl neadekvátní. Rozhodla jsem se oslovit všechny pověřené opatrovníky. Starosty, potažmo pracovníky těchto obcí jsem telefonicky oslovila s dotazem ohledně zařazení do empirického

šetření. Od starostů, v jejichž obci je výkon opatrovnictví realizován pověřenými pracovníky, jsem získala kontakt na tyto konkrétní veřejné opatrovníky.

5.4 Předvýzkum

Ve dvou obcích vykonávají opatrovníky přímo starostové. V dalších dvou obcích je starostou pověřen vždy jeden pracovník. V poslední obci je k výkonu opatrovnictví pověřeno šest osob, z nichž se mnou byly ochotny spolupracovat čtyři osoby. Z těchto opatrovníků jsem prostým náhodným výběrem za pomoci mechanismu losování z klobouku vybrala jednu osobu, s níž jsem realizovala předvýzkum. „*Předvýzkum by měl být jakýmsi zmenšeným modelem vlastního výzkumu (všech jeho fází)*“ (Chráska, 2007, 26). Zpravidla se provádí na poměrně malém vzorku osob, z tohoto důvodu výsledky neumožňují činit obecnější závěry. (Chráska, 2007, s. 26). „*Jeho úkolem je orientovat se lépe v otázkách s výzkumem spojených nebo ověřit v praxi navrženou metodiku*“ (Jandourek, 2001 s. 198). Na základě realizovaného předvýzkumu jsem přeformulovala některé nejednoznačné otázky a pozměnila varianty odpovědí v dotazníku. V neposlední řadě jsem otestovala časovou náročnost vyplnění dotazníku. Pracovníka, který byl účasten předvýzkumu, jsem z následujícího výzkumu vyřadila.

Sběr dat

Empirický výzkum proběhl v průběhu října 2016. Dotazníky jsem osobně vyplňovala s celkem sedmi respondenty. Každého respondenta jsem po předchozí domluvě osobně navštívila v jeho zaměstnání. Vždy jsem respondentovi jeden dotazník předložila a do druhého jsem zaznamenávala jeho odpovědi. Návratnost rozdaných dotazníků byla tedy stoprocentní. Vyplnění jednoho dotazníku v průměru trvalo asi 15 min.

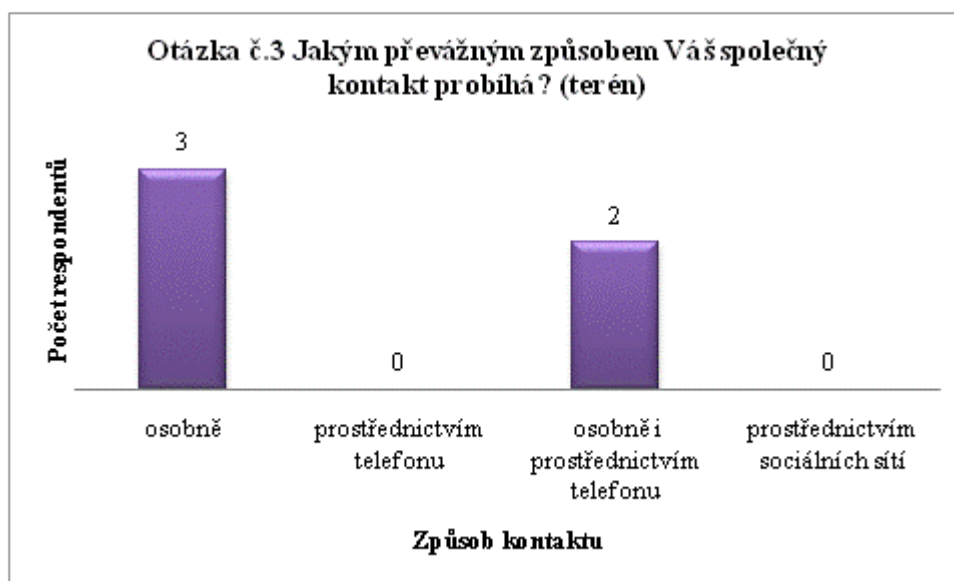
5.5 Výsledky výzkumného šetření

V dalším textu uvedu výsledky z dotazníkového šetření. Získaná data jsem nejdříve za pomoci přepisu dat a statistické analýzy zpracovala a vyhodnotila. Všechny výsledné údaje budu vyjadřovat v absolutních

četnostech (absolutních číslech). Nejdříve vyhodnotím uzavřené otázky, které znázorním pomocí grafu. Následně vyhodnotím otázky otevřené.

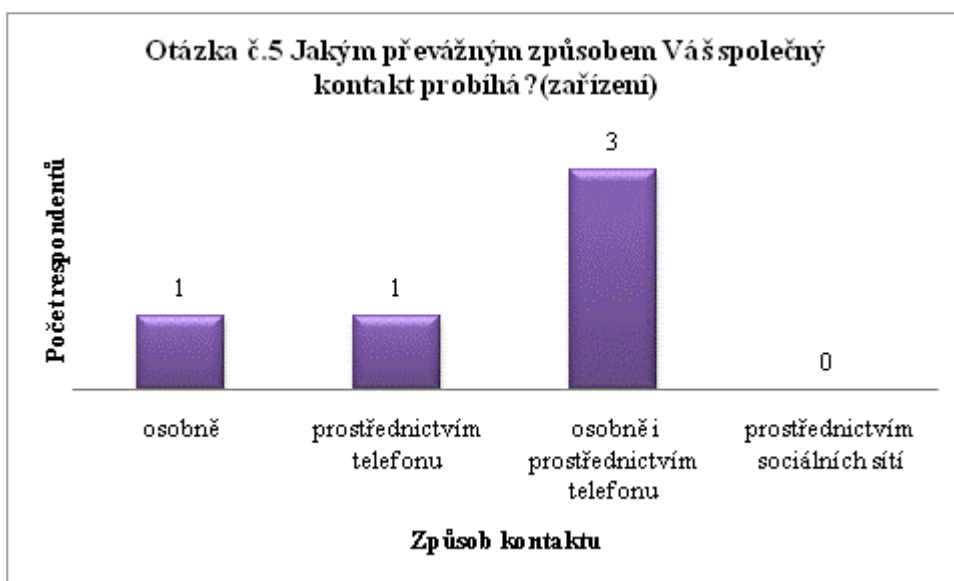
Vzhledem k tomu, že opatrovníci mohou být pověřeni k výkonu opatrovnictví pro opatrovance žijícího tzv. v terénu (přirozeném prostředí) nebo v zařízení (domov pro seniory, psychiatrická léčebna), někdy také kombinovaně (terén i zařízení), musela jsem otázky zjišťující četnost a převážný způsob kontaktu opatrovníka s opatrovancem rozdělit. S opatrovancem žijícím v zařízení se opatrovník zpravidla nesetkává tak často, jako s opatrovancem žijícím v přirozeném prostředí. Pokud by byla otázka položena opatrovníkovi, který je pověřen k opatrovnictví nad opatrovancem žijícím v zařízení a k dalšímu, který žije v terénu, nemohl by odpovědět zcela jednoznačně a odpověď by byla zkreslena. Jsou však také opatrovníci, kteří mají pověření k výkonu opatrovnictví pouze k opatrovanci žijícímu v zařízení nebo v terénu. Z tohoto důvodu odpovídali pouze na otázky č. 2 a 3 nebo 4 a 5 a ve vyhodnocení těchto otázek tedy není absolutní počet respondentů.

Uzavřené otázky vyhodnocení

Graf č. 1

Pomocí této otázky jsem chtěla zjistit, jakým způsobem je v kontaktu opatrovník s opatrovancem, který žije tzv. v terénu, tedy v přirozeném prostředí (vlastní byt, v pronájmu apod.). U třech z pěti dotázaných opatrovníků probíhá kontakt s opatrovancem převážně osobně. Zbývající dva opatrovníci se s opatrovancem kontaktují kombinovaným způsobem, tedy prostřednictvím telefonu i osobně.

Graf č. 2

Obdobně, jako u otázky předchozí jsem touto otázkou chtěla zjistit, jakým způsobem je v kontaktu opatrovník s opatrovancem, který žije v zařízení (např. domov pro seniory, psychiatrická léčebna apod.). U třech z pěti dotázaných opatrovníků probíhá kontakt s opatrovancem převážně osobně i prostřednictvím telefonu. Jeden opatrovník se s opatrovancem v zařízení kontaktuje pouze osobně a druhý opatrovník je v kontaktu s opatrovancem pouze prostřednictvím telefonu.

Graf č. 3

Dva z dotázaných opatrovníků se o opatrovancův zdravotní stav zajímají tak, že jej objednávají k lékaři. Další dva jej informují o preventivních prohlídkách a dva opatrovníci zplnomocňují jiné osoby, které dbají o zdravotní stav opatrovance. Jeden opatrovník doprovází opatrovance k lékaři.

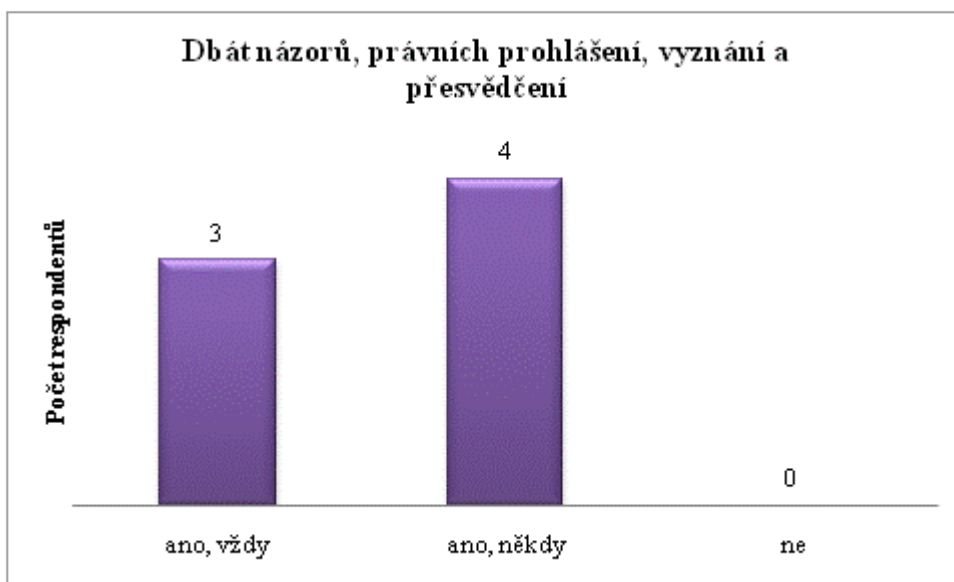

Graf č. 4

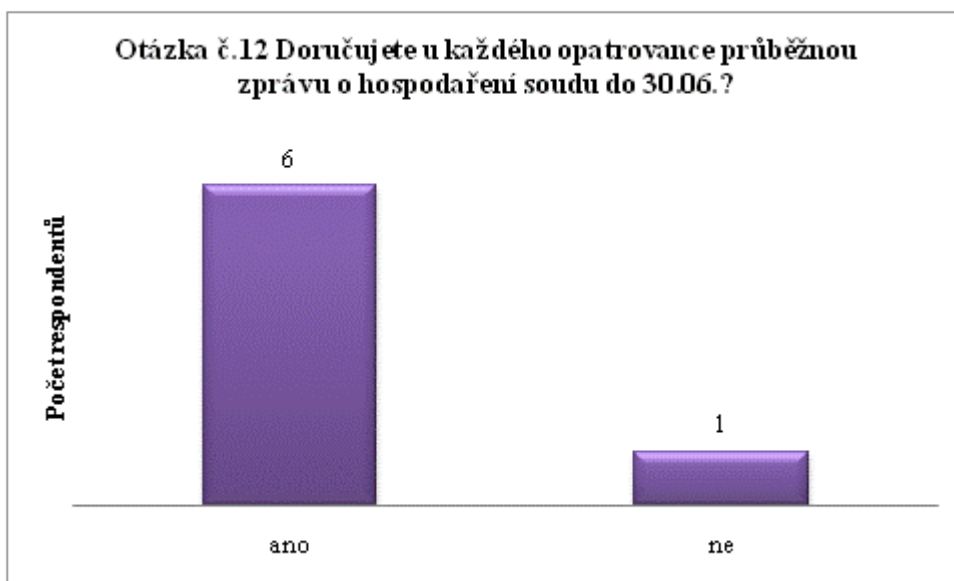
Jeden z dotázaných opatrovníků vysvětluje opatrovancům srozumitelným způsobem povahu i následky rozhodnutí, při rozhodování o jejich záležitostech, pouze občas a to z důvodu, že je pověřen k opatrovnictví nad velkým počtem opatrovanců. Zbývajících šest opatrovníků se snaží vždy srozumitelně vysvětlovat opatrovancům následky i povahu rozhodnutí, pokud rozhodují o opatrovancových záležitostech.

Otázka č. 10 Nový občanský zákoník Vám ukládá, abyste při plnění svých povinností naplňovali opatrovancova právní prohlášení a dbali jeho názorů včetně přesvědčení a vyznání, třebaže je opatrovanec projevil dříve a při zařizování opatrovancových záležitostí k nim soustavně přihlíželi. Číníte tak?

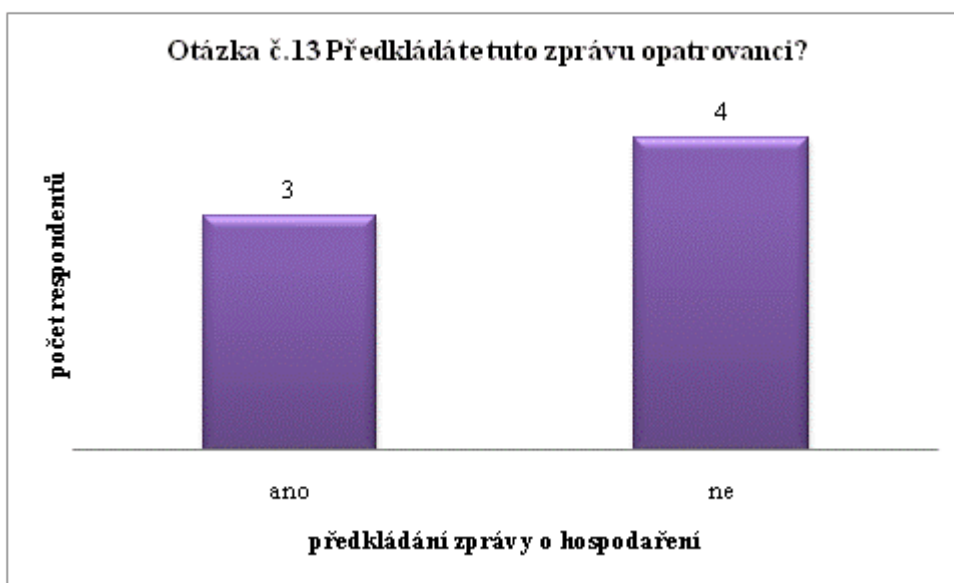
Graf č. 5

Při zařizování záležitostí opatrovance vždy přihlížejí tři opatrovníci k jeho názoru, přesvědčení i vyznání, třebaže je projevil dříve. Čtyři z dotázaných opatrovníků tuto povinnost naplňují někdy.

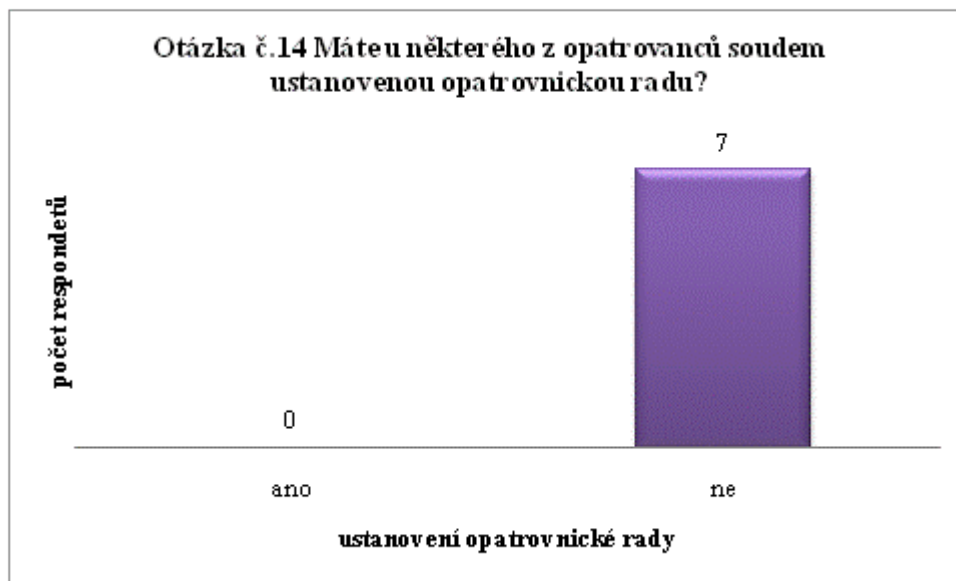
Graf č. 6

Do 30. 06. doručuje soudu průběžnou zprávu o hospodaření u každého opatrovance šest dotázaných opatrovníků. Jeden opatrovník tuto zprávu soudu do daného termínu nedoručuje.

Graf č. 7

Průběžnou zprávu o hospodaření předkládají opatrovanci k nahlédnutí tři opatrovníci. Zbývající čtyři opatrovníci tuto zprávu opatrovancům nepředkládají.

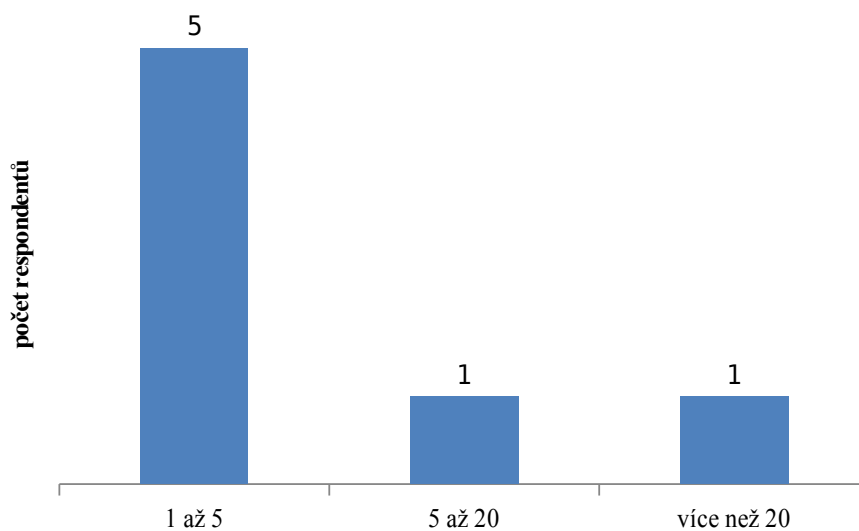
Graf č. 8

Žádný z oslovených opatrovníků nemá u svých opatrovanců stanovenou opatrovnickou radu.

Vyhodnocení otevřených otázek

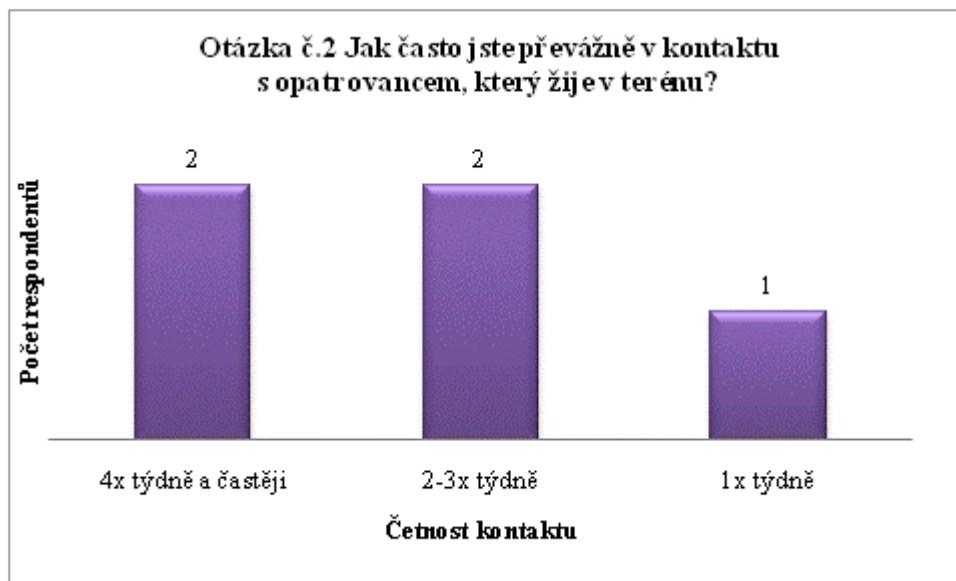
Vyhodnocení otázky o počtu opatrovanců a četnosti společného kontaktu

Otázka č. 1 K jakému počtu opatrovanců jste pověřen/a pro výkon opatrovnictví?

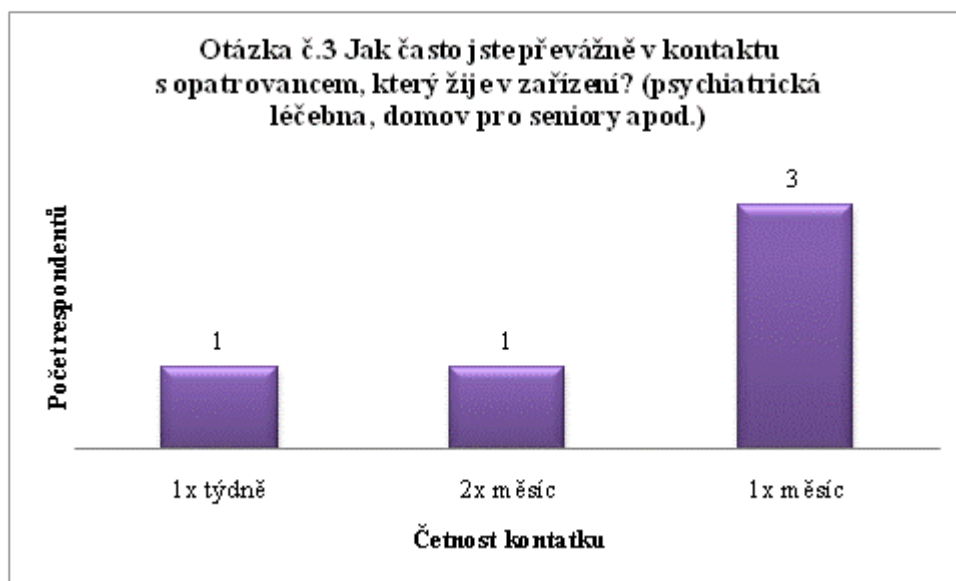
Graf č. 9

Pověření k výkonu opatrovnictví k jednomu až pěti opatrovancům má pět ze sedmi oslovených opatrovníků. Jeden opatrovník je pověřen k výkonu opatrovnictví nad 5 až 20 opatrovanci. Poslední z dotázaných opatrovníků je pověřen k více jak 20 opatrovancům, konkrétně k 68.

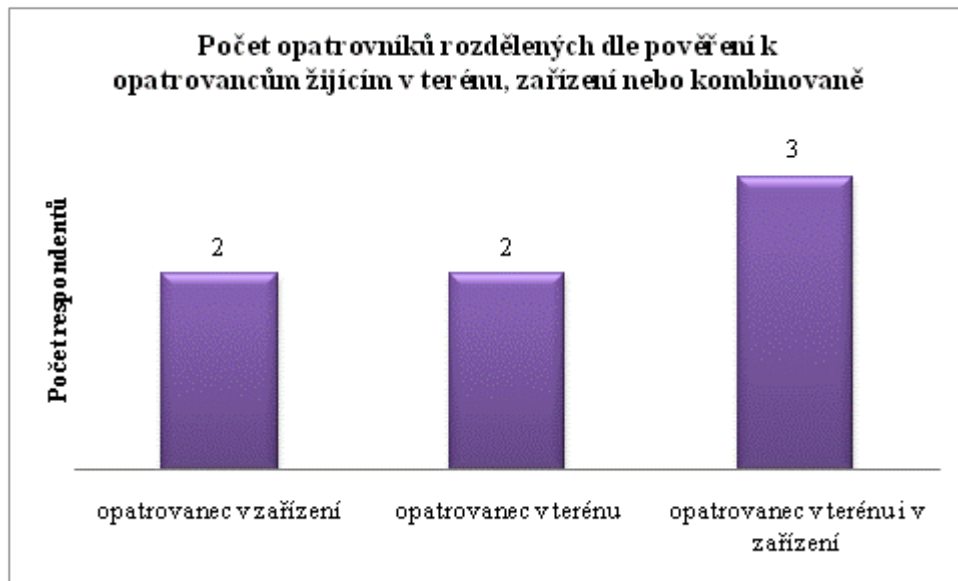
Graf č. 10

Čtyřikrát týdně jsou v převážném kontaktu s opatrovancem, žijícím v terénu dva opatrovníci. Jednou za týden je v kontaktu s opatrovancem jeden opatrovník. Dva, z dotázaných opatrovníků, jsou v převážném kontaktu s opatrovancem z terénu dvakrát až třikrát za týden.

Graf č. 11

Jednou měsíčně jsou v převážném kontaktu 3 opatrovníci s opatrovancem, který žije v zařízení. Dvakrát měsíčně nebo jednou za týden jsou v kontaktu s opatrovancem v zařízení dva opatrovníci.

Graf č 12

Zde uvádím přehled, kolik z oslovených opatrovníků mělo pověření k opatrovancům žijícím v zařízení, v terénu nebo byli zároveň pověřeni k výkonu opatrovnictví u opatrovanců žijících v terénu i v zařízení. Ze šetření vyplynulo, že největší počet opatrovníků, konkrétně tři ze sedmi, mají opatrovance žijící v terénu i v zařízení. Ve stejném početném zastoupení, dva a dva, měli opatrovníci opatrovance žijící v zařízení a v terénu.

Vyhodnocení otevřených otázek

Otevřené otázky č. 1, 2, 3 jsem vyhodnotila v grafickém znázornění uvedeném výše. Ostatní otevřené otázky nelze vyobrazit do grafů. Z tohoto důvodu jsem podobná vyjádření vyskytující se u jednotlivých odpovědí respondentů rozdělila do logicky podobných skupin. Případně jsem odcitovala odpovědi jednotlivých respondentů.

Otázka č. 7 Nový občanský zákoník Vám, jako opatrovníkovi ukládá povinnost projevit o opatrovance skutečný zájem. Jakým způsobem tuto povinnost podle Vás naplňujete?

Rozdělení logických skupin	Počet respondentů
1.sk. Kontakt s opatrovancem	
Denní kontakt	2
Osobní kontakt	3
Pravidelná návštěva	2
2.sk. – Potřeby a přání opatrovance	
Zajištění základních potřeb	1
Projednání přání opatrovance	2

Ostatní odpovědi dotazovaných opatrovníků k otázce č. 7

- „zajímám se o kvalitu bydlení“
- „péče o opatrovancovo zdraví“
- „všechny opatrovance znám osobně, zúčastňuji se individuálního plánování každého opatrovance, docházím na osobní schůzky na vyžádání opatrovance, zúčastním se oslav narozenin a společně s pracovníky i opatrovancem domlouváme vánoční dárky pro opatrovance“
- „upozornění na nedostatečnost hygienických dovedností a nácvik těchto dovedností“

Otázka č. 8 Nový občanský zákoník Vám, jako opatrovníkovi ukládá povinnost starat se o naplnění opatrovancových práv a ochranu jeho zájmů. Jakým způsobem tuto povinnost plníte?

Rozdělení logických skupin	Počet respondentů
1.sk. – Péče o opatrovancův majetek a finance	
Obstarávání opatrovancova majetku a financí	2
Ochrana financí opatrovance	1
2.sk. – Uplatnění zákonných nároků	
Zákonné nároky dávky	3

Ostatní odpovědi opatrovníků k otázce č. 8

- *„veškeré smlouvy s platností delší než 3 roky nechávám schvalovat soudem, pravidelně předkládám zprávu o hospodaření a životě soudu, věci právního charakteru konzultuji s advokátem, kterého má město nasmlouvané, zařizování záležitostí neběžného života předkládám Radě města (majetek), u jednoho klienta mám opatrovníka pro správu majetku opatrovance“*
- *„dohled a plnění jejich závazků (dluhy, výživné)“*
- *„zařizování neběžných záležitostí nechávám schvalovat soudem (majetek)“*
- *„kontrola dodržování služeb dle smlouvy o poskytování služeb, vykazování, dokladování o předání kapesného opatrovanci, zprostředkování kontaktu s prostředím a dalšími službami“*

Otázka č. 11 Jak dbáte na to, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal jeho zvláštním přáním a představám?

Rozdělení skupin	logických	Počet respondentů
Skupina – Zajištění základních životních potřeb		
Zabezpečuji zajištění životních opatrovance	finanční základních potřeb	4

Ostatní odpovědi dotázaných opatrovníků k otázce č. 11

- *„trpělivou, opakovanou domluvou se snažím upozornit a zkorigovat extrémní způsob života ohrožující život opatrovance nebo narušení sousedských vztahů“*
- *„dohlížím na užívání léků“*
- *„vysvětlím výhody a nevýhody rozhodnutí a možnost volby rozhodnutí ponechám na opatrovanci“*
- *„respektuji názor opatrovance a při řešení problému nabídnu alternativní způsob řešení“*
- *„opakovaným podáváním informací o škodlivosti a rizicích jeho závadného chování v zájmu hledání kompromisu v rámci jeho práv, která nejsou omezena“*

Otázka č. 15 Co Vám ztěžuje výkon opatrovnictví?

Rozdělení logických skupin	Počet respondentů
1.sk. – Málo času	
Nedostatek času vzhledem k dalším pracovním povinnostem	4
2. sk. – Zákon o opatrovnictví	
Chybějící zákon o opatrovnictví	2
3. sk. – Nejednoznačnost současné legislativy	
Nejednoznačný výklad k novému občanskému zákoníku	4

Ostatní odpovědi opatrovníků k otázce č. 15

- „*nic*“
- „*finanční nepodpora ze strany státu, nejasnost výroku v rozsudku soudu v čem je opatrovanec omezen*“
- „*absence zastupitelnosti mé osoby*“
- „*nedostatečná metodika k výkonu opatrovnictví*“

5.6 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

V této kapitole shrnu odpovědi na hlavní a dílčí výzkumné cíle. Hlavním výzkumným cílem bylo **zjistit, do jaké míry dochází při výkonu veřejného opatrovnictví k naplňování povinností opatrovníka plynoucích ze současné podoby občanského zákoníku. V návaznosti na výše uvedené identifikovat možné bariéry výkonu sledované opatrovnické role.**

Na základě výsledků ze šetření bylo zjištěno že, oslovení opatrovníci své opatrovnické povinnosti, dle platného občanského zákoníku v převážné míře naplňují. První dílčí výzkumný cíl byl zaměřen na to, zda veřejní opatrovníci při výkonu opatrovnictví plní povinnosti plynoucí z nového

občanského zákoníku? Tento cíl byl zjišťován za pomoci výzkumné otázky, která zjišťovala jak opatrovníci plní povinnosti dané občanským zákoníkem. S opatrovancem žijícím v terénu jsou dva opatrovníci v osobním kontaktu čtyřikrát v týdnu a dva z dotázaných opatrovníků jsou s opatrovancem v osobním kontaktu dvakrát až třikrát za týden. Naplňují tak povinnost pravidelného spojení s opatrovancem. Co se zájmu o opatrovancův zdravotní stav týká, dva z dotázaných opatrovníků naplňují tuto povinnost tak, že jej objednávají k lékaři, další dva informují o preventivních prohlídkách a dva zplnomocňují jiné osoby. Projevení skutečného zájmu o opatrovance naplňuje všech sedm dotázaných opatrovníků prostřednictvím osobního kontaktu s opatrovancem, tři opatrovníci ještě uvedli, že plní danou povinnost zajištěním základních potřeb a přání opatrovance. Dva opatrovníci se starají o naplnění opatrovancových práv a ochranu jeho zájmů péčí o jeho majetek a finance. Tři z dotázaných opatrovníků uplatňují zákonné nároky (dávky) pro opatrovance, tak plní výše uvedenou povinnost. Vysvětlovat srozumitelným způsobem povahu a následky rozhodnutí se snaží opatrovanci vysvětlit šest opatrovníků. Při zařizování opatrovancových záležitostí někdy soustavně přihlížejí k projevenému názoru, přesvědčení či vyznání projeveným v minulosti čtyři opatrovníci. Tři z oslovených opatrovníků činí výše uvedenou povinnost vždy. Zajištěním základních životních potřeb dbají čtyři z oslovených opatrovníků na to, aby způsob života opatrovance nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a pokud tomu nelze rozumně odporovat, odpovídal jeho zvláštním přáním a představám. V takovémto zajištění výše uvedené povinnosti se shodli čtyři opatrovníci. V ostatních odpovědích se opatrovníci odlišovali, uvedli například, že upozorňují na možná rizika a následky opatrovancových jednání nebo respektují názor opatrovance a při řešení problému nabídnou alternativní způsob řešení. Průběžnou zprávu o hospodaření doručuje soudu šest opatrovníků ze sedmi. Tato povinnost tedy není naplňována zcela. Výše uvedenou zprávu opatrovanci předkládají čtyři opatrovníci a tři uvedli, že ji opatrovanci nepředkládají. Danou povinnost tedy plní pouze tři opatrovníci. Opatrovnickou radu nemá ustanovenou žádný z oslovených opatrovníků.

Ustanovení opatrovnické rady není sice zákonnou povinností, avšak k povinnostem se vztahuje. V případě, kdy by byla ustanovena, podléhá činnost opatrovníka její kontrole, což může opatrovníkovi výkon opatrovnictví ulehčit nebo opačně. Pokud by opatrovníkovi opatrovnická rada výkon jeho opatrovnické činnosti ztěžovala, mohla by být i jednou z bariér výkonu. Dle výsledků z šetření však, ještě tento institut v praxi nefunguje.

Dalším dílčím cílem bylo zjistit, zda opatrovníci naleznou něco, co jim znesnadňuje výkon opatrovnictví. Tento cíl byl zjišťován pomocí otázky č. 15. Co opatrovníkům ztěžuje výkon opatrovnictví? Vzhledem k tomu, že se jednalo o otevřenou otázku, odpovídali respondenti odlišně, avšak shodli se v některých oblastech. Opatrovníci nejvíce uváděli, že mají nedostatek času k řádnému výkonu opatrovnictví z důvodu dalších pracovních povinností. V tomto případě by mohlo dojít ke zlepšení od příštího roku, kdy stát bude poskytovat finanční příspěvky na výkon opatrovnictví. Díky tomuto příspěvku by představitelé obcí mohli navýšit počet pracovníků věnujících se této problematice.

Oslovení opatrovníci dále k výkonu opatrovnictví postrádají zákon o opatrovnictví, který je stále v přípravách a jejich práci jim také ztěžuje současný nejednoznačný výklad k novému občanskému zákoníku. Tento nejednoznačný výklad můžeme zpozorovat v odlišném obsahu jednotlivých odpovědí opatrovníků. Například v otázce týkající se projevení skutečného zájmu o opatrovance se všech 7 respondentů shodlo, že tuto povinnost naplňují tím, že jsou s opatrovancem v kontaktu. Což je však samostatná povinnost v zákoně (udržovat s opatrovancem pravidelné spojení), která byla zjišťována otázkami číslo dva až pět. Tři opatrovníci plní uvedenou povinnost, mimo již zmíněného společného kontaktu, také zajištěním základních potřeb a přání opatrovance. Jeden opatrovník uvedl, že tuto povinnost naplňuje tím, že se zajímá o kvalitu bydlení opatrovance, druhý opatrovník je nápomocen při řešení opatrovancových problémů. Odlišnost odpovědí zahrnující různorodost činností, které opatrovník v souvislosti s opatrovancem vykonává a kterými danou povinnost dle tvrzení

opatrovníků naplňuje, ukazuje, že opatrovníkům schází bližší výklad ke znění současného občanského zákoníku, prostřednictvím něhož by získali přesnější jednotné informace ohledně plnění daných povinností. Podrobnější a jasnější výklad k povinnostem z občanského zákoníku by opatrovníkům mohl dát například zpětnou vazbu o tom, zda činnosti, které v rámci opatrovnictví vykonávají, jsou v jejich kompetenci či jsou již nad rámec výkonu opatrovnictví.

Z celkových výsledků šetření vyplynulo, že za možné bariéry výkonu opatrovnictví lze považovat nedostatek času opatrovníků, vzhledem k jejich dalším pracovním povinnostem, dále chybějící zákon o opatrovnictví a nejednoznačnost výkladu k současnému občanskému zákoníku, kterou lze vyčíst z odpovědí na otevřené otázky.

ZÁVĚR

Bakalářskou práci jsem zaměřila na téma opatrovnictví osob omezených ve svéprávnosti. V teoretické části jsem objasnila pojmy související s výkonem opatrovnictví osob omezených ve svéprávnosti, jako je opatrovnictví, svéprávnost, opatrovník a opatrovanec. Pojmům opatrovnictví a opatrovník, jsem věnovala třetí kapitolu. Nový občanský zákoník přinesl nová podpůrná opatření předcházející omezení svéprávnosti, která jsem zde představila. Dále jsem zmapovala postup soudu při omezení svéprávnosti člověka a ustanovení opatrovníka. V současné době v naší republice můžeme rozlišit několik typů opatrovníků, které jsem ve své práci přiblížila se zaměřením na opatrovníka veřejného. Opatrovník musí při výkonu své role plnit povinnosti vycházející z občanského zákoníku, těmto povinnostem jsem věnovala poslední kapitolu v teoretické části.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, do jaké míry dochází při výkonu veřejného opatrovnictví k naplňování povinností opatrovníka plynoucích ze současné podoby občanského zákoníku. V návaznosti na výše uvedené identifikovat možné bariéry výkonu sledované opatrovnické role.

Z výzkumné části mé práce vyplynulo, že opatrovníci dané povinnosti v převážné míře naplňují. Zajímavým zjištěním bylo, že povinnost předkládat zprávu o správě jmění opatrovance přímo opatrovanému, neplní více než polovina z dotazovaných opatrovníků.

Jako možné bariéry výkonu opatrovnictví nejčastěji opatrovníci uváděli nedostatek času z důvodu dalších pracovních povinností. Tuto bariéru by částečně mohla odstranit změna, která nastane od počátku roku 2017, kdy obcím bude poskytován finanční příspěvek na výkon opatrovnictví, dle počtu osob omezených ve svéprávnosti, pro něž jsou soudem ustanoveny opatrovníkem. Veřejným opatrovníkům při výkonu opatrovnictví schází zákon o opatrovnictví, tento nedostatek identifikovali jako další bariéru. V současné době je návrh zákona o opatrovnictví pozastaven. Opatrovníci také nejsou spokojeni s nejednoznačným výkladem k současnému občanskému zákoníku. Tuto bariéru by mohlo pomoci vyřešit vytvoření metodické

příručky pro výkon opatrovnictví na celostátní úrovni, která by jim poskytla jednotnější informace a obecné postupy pro výkon jejich opatrovnické role a povinností.

Má bakalářská práce přináší pohled na současný stav výkonu opatrovnictví a plnění povinností daných novým občanským zákoníkem, z hlediska veřejných opatrovníků a mimo jiné identifikuje tři nejčastěji se vyskytující možné bariéry, které výkon opatrovnické role ztěžují.

Díky tvorbě bakalářské práce jsem si opětovně uvědomila, že pro řádný výkon opatrovnické role je důležité k osobám omezeným ve svéprávnosti přistupovat velmi individuálně a empaticky, na druhou stranu je nezbytné dbát na dodržení osobních hranic.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- BENSON, N., PIERO, *Psychiatrie: Seznamte se*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-671-1
- BENEŠOVÁ, E. Řízení o svéprávnosti s ohledem na práva a povinnosti opatrovance a opatrovníka. *Právo a rodina*, 2014, roč. 16, č. 9, ISSN 1212-866X
- ČEBIŠOVÁ, R., CHÁBOVÁ, R., JOHNOVÁ, M., KOŘÍNKOVÁ, D. a ŠKOPOVÁ, V. *Dobrá praxe opatrovnictví a poskytování podpory při právních úkonech a při rozhodování*. Praha: MPSV, 2013. ISBN 978-80-7421-053-2.
- HUTAŘ, J. Co přináší nový občanský zákoník pro lidi se zdravotním postižením. *Mosty*, 2014, č. 1, ISSN 1805-9562
- HUTAŘ, J. Opatrovnictví podle nového občanského zákoníku. *Mosty*, 2014, č. 2, ISSN 1805-9562
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-50
- JURÍČKOVÁ, L. *Opatrovnictví osob s duševní poruchou*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4786-6
- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I Obecná část (§1-654)*. V Praze: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9
- MALÁ, E., PAVLOVSKÝ, P. *Psychiatrie: Učebnice pro zdravotní sestry a další pomáhající profese*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-700-0
- NEUBERTO VÁ, L. Opatrovnictví podle nového občanského zákoníku. *Sociální služby*, 2013, roč. 15, č. 8-9, ISSN 1803-7348
- NEUBERTO VÁ, L. Osoba opatrovníka podle nového občanského zákoníku. *Sociální služby*, 2013, roč. 15, č. 10, ISSN 1803-7348
- NOVOTNÝ, P., IVIČIČOVÁ, J., SYRŮČKOVÁ, I., VONDRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník Rodinné právo*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5167-2

TOPINKA. D. *Metody a techniky výzkumu v sociální práci*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3853-5

Legislativa

Zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Základní informace pro obce, jako veřejné opatrovníky*. [online]. Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016 [cit.17. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-pro-obce-zakladni-informace-pro-obce-jako-verejne-opatrovniky.aspx>

ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. [Informace k financování veřejného opatrovnictví pro obce v roce 2017](http://www.mvcr.cz/soubor/informace-k-financovani-verejneho-opatrovnictvi-pro-obce-v-roce-2017.aspx). [online]. Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016 [cit.18.11.2016]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/soubor/informace-k-financovani-verejneho-opatrovnictvi-pro-obce-v-roce-2017.aspx>

INSTAND. *Metodika výkonu opatrovnictví*, [online]. © 2004 – 2015 [cit.27. 11.2016]. Dostupné z https://www.instand.cz/dokumenty/metodika-vykonu-opatrovnictvi_201507211422189.pdf

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Provazníková Lenka

Název katedry a fakulty: Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Opatrovnictví osob omezených ve svéprávnosti

Počet znaků: 71 915

Počet příloh: 1

Počet použitých zdrojů: 21

Klíčová slova: opatrovnictví, svéprávnost, opatrovanec, veřejný opatrovník, povinnosti opatrovníka

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá opatrovnictvím osob omezených ve svéprávnosti. Teoretická část je zaměřena na definování pojmu svéprávnosti a zmapování soudního procesu vedoucího k jejímu omezení. Práce dále popisuje podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat a vysvětluje pojmy opatrovanec, veřejný opatrovník, opatrovník a jeho ustanovení.

Praktická část se věnuje zjištění, do jaké míry dochází při výkonu veřejného opatrovnictví k naplňování povinností opatrovníka plynoucích ze současné podoby občanského zákoníku. V návaznosti na výše uvedené identifikuje možné bariéry výkonu sledované opatrovnické role. Dotazníkové šetření se také zaměřuje na to, zda veřejní opatrovníci při výkonu opatrovnictví plní povinnosti plynoucí z nového občanského zákoníku a zda identifikují něco, co jim znesnadňuje výkon opatrovnictví.

Annotation

The thesis deals with guardianship of persons restricted of legal capacity. The theoretical part is focused on defining the term guardian and explanation of lawsuit which leads to person legal capacity restriction. The work also describes the supporting measures implemented when person's ability of legal acting is affected. There are also explained terms, including their provision, like guarded person, common guardian, and guardian.

The practical part is attended to determining the extent to which is performance of public guardianship fulfilled. The duties of a guardian arising from the current form of the Civil Code are followed. Following the abovementioned facts, the thesis identifies the barriers for monitoring performance of guardianship role.

The questionnaire survey focuses on the fact whether public guardians in the performance of guardianship fulfil the obligations arising out of the new Civil Code and identify something which makes it difficult for them to exercise guardianship.

PŘÍLOHY

Dotazník

D O T A Z N Í K

Pěkný den,

jmenuji se Lenka Provazníková a jsem studentkou Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kde studuji obor sociální práce. Obracím se na Vás s prosbou, zda byste byli tak ochotni a odpověděli mi na otázky níže uvedené v následujícím dotazníku. Dotazník bude sloužit jako podklad pro mou bakalářskou práci, která nese název Opatrovnictví osob omezených ve svéprávnosti. Správné odpovědi zakroužkujte, případně doplňte o svůj názor. Ujišťuji Vás, že dotazník je zcela anonymní.

*Velmi Vám děkuji za čas, který jste věnovali jeho vyplnění
Provazníková Lenka*

1. K jakému počtu opatrovanců jste pověřen/a pro výkon opatrovnictví?

.....
.....

2. Jak často jste převážně v kontaktu s opatrovancem, který žije v terénu?

.....
.....

3. Jakým převážným způsobem Váš společný kontakt probíhá?

- a) osobně
- b) prostřednictvím telefonu
- c) osobně i prostřednictvím telefonu

d) prostřednictvím sociálních sítí

4. Jak často jste převážně v kontaktu s opatrovancem, který žije v zařízení? (psychiatrická léčebna, domov pro seniory apod.)

.....
.....

5. Jakým převážným způsobem Váš společný kontakt probíhá?

- a) osobně
- b) prostřednictvím telefonu
- c) osobně i prostřednictvím telefonu
- d) prostřednictvím sociálních sítí

6. Jakým způsobem se zajímáte o zdravotní stav opatrovance?

- a) objednávám ho k lékaři
- b) doprovázím ho k lékaři
- c) informuji o preventivních prohlídkách
- d) zplnomocňuji jiné osoby

7. Nový občanský zákoník Vám, jako opatrovníkovi ukládá povinnost projevit o opatrovance skutečný zájem. Jakým způsobem tuto povinnost podle Vás naplňujete?

.....
.....
.....

8. Nový občanský zákoník Vám, jako opatrovníkovi ukládá povinnost starat se o naplnění opatrovancových práv a ochranu jeho zájmů. Jakým způsobem tuto povinnost plníte?

.....
.....
.....

9. Rozhodujete-li o opatrovancových záležitostech, domníváte se, že mu vždy vysvětlujete srozumitelným způsobem povahu a následky rozhodnutí?

- a) ano, snažím se
- b) ne, při jeho vážném zdravotním stavu to není možné
- c) pouze občas a to z důvodu vysokého počtu opatrovanců

10. Nový občanský zákoník Vám ukládá, abyste při plnění svých povinností naplňovali opatrovancova právní prohlášení a dbali jeho názorů včetně přesvědčení a vyznání, třebaže je opatrovanec projevil dříve a při zařizování opatrovancových záležitostí k nim soustavně přihlíželi. Číníte tak?

- a) ano, vždy
- b) ano, někdy
- c) ne

11. Jak dbáte na to, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal jeho zvláštním přáním a představám?

.....
.....
.....

12. Doručujete u každého opatrovance průběžnou zprávu o hospodaření soudu do 30.06.?

- a) ano
- b) ne

13. Předkládáte tuto zprávu opatrovanci?

- a) ano
- b) ne

14. Máte u některého z opatrovanců soudem ustanovenou opatrovnickou radu?

- a) ano
- b) ne

15. Co Vám ztěžuje výkon opatrovnictví?

.....
.....
.....